

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΜΒΑ»

ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΟΥ Ν.4706/2020 ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΤΑΙΡΙΚΗ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗ ΣΤΙΣ ΕΙΣΗΓΜΕΝΕΣ ΣΤΟ
ΧΡΗΜΑΤΙΣΤΗΡΙΟ ΑΘΗΝΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ:

ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ

(ΑΜ: Μ013420001)

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:

Δρ. ΑΝΔΡΕΑΣ ΚΟΥΤΟΥΠΗΣ

ΛΑΡΙΣΑ, ΙΟΥΝΙΟΣ 2022

Υπεύθυνη Δήλωση Συγγραφέα

Δηλώνω υπεύθυνα ότι η συγκεκριμένη μεταπτυχιακή διπλωματική εργασία για τη λήψη του μεταπτυχιακού τίτλου σπουδών του ΠΜΣ Πλήρους Φοίτησης του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας «Διοίκηση Επιχειρήσεων - MBA» έχει συγγραφεί από εμένα προσωπικά και δεν έχει υποβληθεί ούτε έχει εγκριθεί στο πλαίσιο κάποιου άλλου μεταπτυχιακού ή προπτυχιακού τίτλου σπουδών, στην Ελλάδα ή στο εξωτερικό. Η εργασία αυτή έχοντας εκπονηθεί από εμένα, αντιπροσωπεύει τις προσωπικές μου απόψεις επί του θέματος και το κείμενο είναι γραμμένο με τα δικά μου λόγια και δεν αποτελεί προϊόν λογοκλοπής από τρίτες πηγές. Οι πηγές στις οποίες ανέτρεξα για την εκπόνηση της συγκεκριμένης διπλωματικής αναφέρονται στο σύνολό τους, δίνοντας πλήρεις αναφορές στους συγγραφείς, συμπεριλαμβανομένων και των πηγών που ενδεχομένως χρησιμοποιήθηκαν από το διαδίκτυο.

Η Δηλούσα

Βασιλική Αθανασίου

Πρόλογος – Ευχαριστίες

Με την κατάρτιση της παρούσας μεταπτυχιακής διπλωματικής εργασίας, κλείνει ο κύκλος των σπουδών μου στο Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα στη Διοίκηση Επιχειρήσεων – MBA του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας.

Θα ήθελα με την παρούσα δήλωση να εκφράσω τις ευχαριστίες μου σε όλο το ακαδημαϊκό προσωπικό του προγράμματος, για την άψογη συνεργασία που είχαμε και κυρίως για τις πολύτιμες γνώσεις που μου παρείχαν κατά τη διάρκεια των σπουδών μου. Είμαι σίγουρη ότι τόσο οι γνώσεις όσο και οι εμπειρίες που έλαβα, θα φανούν ιδιαίτερος χρήσιμες στη συνέχεια της επαγγελματικής μου καριέρας.

Επίσης θα ήθελα να εκφράσω τις ιδιαίτερες ευχαριστίες μου στον καθηγητή Ανδρέα Κουτούπη, επιβλέποντα της παρούσας Διπλωματικής Εργασίας, ο οποίος με εμπιστεύθηκε και μου προσέφερε τη δυνατότητα να εκπονήσω την εργασία μου σε αυτόν σε ένα πολύ σημαντικό θέμα σχετικά με την Εταιρική Διακυβέρνηση και συγκεκριμένα την Επίδραση του Ν.4706/2020 στις εισηγμένες εταιρείες του Χρηματιστηρίου Αθηνών. Μέσω αυτού κατάφερα να εμπεδώσω και να κατανοήσω θεμελιώδεις αρχές, έννοιες και κανόνες οι οποίοι αφορούν τη διοίκηση και διακυβέρνηση των επιχειρήσεων και οργανισμών και να αποκτήσω περαιτέρω γνώσεις επί αυτών.

Τέλος θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου προς τους γονείς μου και τα λοιπά μέλη του οικογενειακού μου κύκλου, τα οποία στάθηκαν δίπλα μου και με στήριξαν ώστε να μπορέσω να ολοκληρώσω με επιτυχία το μεταπτυχιακό πρόγραμμα.

Σας ευχαριστώ

Βασιλική Αθανασίου

Περιεχόμενα

Περίληψη – Λέξεις Κλειδιά	6
Abstract / Key Words	7
1^ο Κεφάλαιο – Εισαγωγή στην Εταιρική Διακυβέρνηση	8
1.1 Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης	8
1.2 Ιστορική Αναδρομή στην Εταιρική Διακυβέρνηση	10
1.3 Αναγκαιότητα Συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης	11
1.4 Προβλήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης / Σύγκρουση Συμφερόντων	13
1.5 Αρχές Αποτελεσματικής Εταιρικής Διακυβέρνησης	15
1.6 Η σημασία του ρόλου των Μετόχων και λοιπών συμμετεχόντων (Stakeholder) στις Δομές Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	16
1.7 Συμπεράσματα Κεφαλαίου	18
Κεφάλαιο 2ο – Νομικό Πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης	20
2.1 Εισαγωγή στο Νομοθετικό Πλαίσιο της Εταιρικής Διακυβέρνησης	20
2.2 Ν. 3016/2002 Για την Εταιρική Διακυβέρνηση	21
2.3 Ν. 4706/2020 Εταιρική Διακυβέρνηση Ανωνύμων Εταιρειών	23
2.4 Πεδίο Εφαρμογής του Ν.4706/2020 (άρθρο 1).....	25
2.5 Εισαγόμενοι Ορισμοί (άρθρο 2).....	26
2.5 Οι βασικές διαφορές του Ν.4706/2020 με το Ν.3016/2002.....	27
Κεφάλαιο 3ο – Διοικητικό Συμβούλιο (Board of Directors)	29
3.1 Γενικά περί Διοικητικού Συμβουλίου	29
3.2 Πολιτική Καταλληλότητας των μελών του ΔΣ (άρθρο 3)	30
3.3 Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου	32
3.4 Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου	34
3.5 Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου	35
3.6 Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.....	36
3.7 Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου	36
Κεφάλαιο 4ο – Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου	38
4.1 Εισαγωγικά για τις Επιτροπές του ΔΣ.....	38
4.2 Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee).....	39
4.3 Επιτροπή Αποδοχών (Remuneration Committee).....	41
4.4 Επιτροπή Υποψηφιοτήτων (Nomination Committee).....	42
Κεφάλαιο 5ο – Οργανωτικές Διατάξεις περί Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	44
5.1 Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance System).....	44
5.2 Κανονισμός Λειτουργίας.....	45
5.2 Αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ)	47

5.3 Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου	49
5.4 Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης.....	51
Κεφάλαιο 6ο – Ενημέρωση του Επενδυτικού Κοινού.....	53
6.1 Εισαγωγικά για την Ενημέρωση των Επενδυτών	53
6.2 Ενημέρωση Επενδυτών για τα Υποψήφια μέλη του ΔΣ	54
6.3 Αρμοδιότητες της Μονάδας Εξυπηρέτησης Μετόχων.....	55
6.4 Αρμοδιότητες της Μονάδας Εταιρικών Ανακοινώσεων	56
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	57
Βιβλιογραφία.....	60

Περίληψη – Λέξεις Κλειδιά

Ένα από τα σημαντικότερα ζητήματα τα οποία απασχολούν και κατέχουν πολύ σημαντικό ρόλο στην διοίκηση και ανάπτυξη των σύγχρονων επιχειρήσεων, είναι αυτό της Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance). Η εταιρική διακυβέρνηση, δεν είναι αντικείμενο το οποίο έχει προκύψει τα τελευταία χρόνια, αλλά αποτελεί παλαιό θέμα έρευνας, η σημασία του οποίου παρόλα αυτά έχει αναδειχθεί τις τελευταίες δεκαετίες.

Πρόσφατα στην Ελλάδα, εισήχθη στο δίκαιο της αγοράς, το νέο νομοθετικό πλαίσιο για την Εταιρική Διακυβέρνηση, με την εφαρμογή του Ν.4706/2020, ο οποίος αντικατέστησε τον προγενέστερο σε ισχύ Ν.3016/2002 για τις εισηγμένες στο χρηματιστήριο αξιών επιχειρήσεις.

Στην παρούσα εργασία, θα μελετήσουμε το εν λόγω νομοθετικό εγχείρημα από θεωρητικής και πρακτικής απόψεως, θα διενεργήσουμε συγκρίσεις με το προ ισχύον καθεστώς και θα αξιολογήσουμε τα οφέλη, πλεονεκτήματα, υποχρεώσεις και προοπτικές του. Θα αναλύσουμε διεξοδικά όλα τα περιεχόμενα και θα κάνουμε ιδιαίτερη αναφορά στις αρχές και στους κανόνες λειτουργίας του Διοικητικού Συμβουλίου και των επιτροπών του, τη λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου και τις διατάξεις περί ενημέρωσης και επικοινωνίας με τους μετόχους. Επίσης στα πλαίσια της μελέτης, θα πραγματοποιηθεί ταυτόχρονη συνδυαστική ανασκόπηση του Ν.4548/2018 περί Αναμόρφωσης του Δικαίου των Ανωνύμων Εταιρειών, στα πλαίσια που αυτές σχετίζονται με τις αρχές και τους κανόνες Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Στόχος της εργασίας, είναι να μελετήσει την επίδραση του νέου νομοθετήματος στις εισηγμένες εταιρείες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (Athens Stock Exchange), σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία για την εφαρμογή του νόμου.

Λέξεις Κλειδιά

Εταιρική Διακυβέρνηση, Διοικητικό Συμβούλιο, Επιτροπές ΔΣ, Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, Ανώνυμες Εταιρείες, Ενημέρωση Μετόχων

Abstract / Key Words

One of the most important issues that concern and hold a very important role in the management and development of modern businesses is that of Corporate Governance. Corporate Governance is not a subject that has emerged in recent years, but is an old research topic, the importance of which has nevertheless emerged in recent decades.

Recently, in Greece, the new legislative framework for Corporate Governance was introduced in market law, with the application of Law 4706/2020, which replaced the previous Law 3016/2002 for listed companies.

In this paper, we will study this legislative project from a theoretical and practical point of view, make comparisons with the previous regime and evaluate its benefits, advantages, obligations, and prospects. We will analyze in detail all the contents and make particular reference to the principles and rules of operation of the Board of Directors and its committees, the functioning of the Internal Audit Unit and the provisions on information and communication with shareholders. Also, in the context of the study, a simultaneous combined review of Law 4548/2018 on the Reform of the Law of Public Limited Companies will be carried out, in the context of their relation to the principles and rules of Corporate Governance.

The objective of this paper is to study the impact of the new legislation on the listed companies of the Athens Stock Exchange, according to the existing data on the implementation of the law.

Key Words

Corporate Governance, Board of Directors, Committees, Internal Audit Unit, Societe Anonyms, Shareholder Information

1^ο Κεφάλαιο – Εισαγωγή στην Εταιρική Διακυβέρνηση

Οι αναφορές του πρώτου κεφαλαίου της παρούσας εργασίας επικεντρώνονται στην ανάλυση του ορισμού του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης. Στα πλαίσια αυτά θα μελετήσουμε και θα αναφέρουμε τα δικαιώματα καθώς και τις υποχρεώσεις των μετοχών για τις εισηγμένες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά επιχειρήσεις ενώ παράλληλα θα αναφερθούμε και στον σημαντικό ρόλο των συνεργαζόμενων μερών με την εταιρεία και τα συμφέροντά τους

1.1 Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης

Εξετάζοντας τον ορισμό του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης θα μπορούσαμε να πούμε ότι είναι ένα πλαίσιο το οποίο περιλαμβάνει θεσμοθετημένους κανόνες και αρχές με βάση τους οποίους εφαρμόζεται και εξασκείται η εταιρική διακυβέρνηση στις επιχειρήσεις.

Ως γνωστόν η εταιρική διακυβέρνηση των επιχειρήσεων εξασκείται από τα αρμόδια διοικητικά τους όργανα τα οποία είναι το διοικητικό συμβούλιο και η ανώτερη διοίκηση. Τα εν λόγω όργανα αποτελούν τα βασικά συστατικά του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης. Ο σημαντικότερος ίσως λόγος για την ανάπτυξη ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης σε μία επιχείρηση είναι η εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών διακυβέρνησης προς κάλυψη της ανάγκης υπαγωγής των διαφόρων μορφών συμφερόντων των μετόχων και διοικούντων της επιχείρησης με τα γενικότερα συμφέροντα της εταιρείας.

Σύγχρονη μορφή και εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης ειδικότερα στις εισηγμένες επιχειρήσεις βασίζεται στην έννοια και τη θεωρία της σύγκρουσης συμφερόντων (Conflict of Interests) μεταξύ μετοχών και διοικούντων της επιχείρησης. Η εν λόγω θεωρία βασίζεται στο γεγονός ότι η μετοχή των επιχειρηματικών οργανισμών επιθυμούν να μεγιστοποιήσουν τις αποδόσεις των επενδύσεων τους. Από την άλλη τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων είναι αρμόδια στο να πετύχουν τους ανωτέρω στόχους μεγιστοποίησης της απόδοσης των επενδύσεων κάνοντας χρήση όλων των διαθέσιμων πόρων και μέσων όπως είναι το ανθρώπινο δυναμικό οι Μονάδες παραγωγής κλπ. Παρόλα αυτά σε πολλές περιπτώσεις παρατηρείται ότι ο τρόπος δράσης των διευθυντικών στελεχών δεν συμμορφώνεται απόλυτα με τα συμφέροντα των μετοχών και

ιδιοκτητών των επιχειρήσεων με αποτέλεσμα να δημιουργούνται καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων και να θίγονται τα γενικότερα συμφέροντα της επιχείρησης.

Ο ρόλος του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης στις ανωτέρω περιπτώσεις είναι ιδιαιτέρως σημαντικός καθώς μέσω αυτού θεσπίζονται όλες οι αρχές και οι κανόνες που πρέπει να ακολουθούνται από τα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων έτσι ώστε να αποφεύγονται οι καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων και να εξυπηρετούνται τόσο τα γενικότερα συμφέροντα των μετόχων όσο και οι στρατηγικοί στόχοι των επιχειρήσεων.

Μελετώντας το γενικότερο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης των επιχειρήσεων διαπιστώνουμε κατά καιρούς ότι έχουν αποδοθεί διάφοροι ορισμοί από επαγγελματίες του κλάδου. Σύμφωνα με τον (Stijn, 2006), υφίστανται δύο βασικές ομάδες ορισμών για την εταιρική διακυβέρνηση. Σχετικά με την πρώτη ομάδα ορισμών αυτήν αναφέρεται στην πραγματική συμπεριφορά των επιχειρήσεων σε όλους εταιρικής διακυβέρνησης χρησιμοποιώντας όρους όπως είναι η αποδοτικότητα η ανάπτυξη οι δομές η απόδοση και η διαχείριση του επενδυτικού κοινού και των ενδιαφερόμενων μερών. Από την άλλη ο δεύτερος ορισμός αναφέρεται στη νομοθετική πλευρά της εταιρικής διακυβέρνησης και αναφέρεται στις αρχές και τους κανόνες με βάση τους οποίους εφαρμόζεται η εταιρική διακυβέρνηση στα πλαίσια δράσης των επιχειρήσεων.

Όπως αναφέρει ο (Σπανός, 2007), η εταιρική διακυβέρνηση συνιστά μία μεθοδολογία προσέγγισης και επίλυσης των Εσωτερικών προβλημάτων μιας επιχείρησης και αφορά τους τρόπους με τους οποίους οι διαχειριστές της εταιρείας εφαρμόζουν αποτελεσματικές πρακτικές προκειμένου να εξυπηρετήσουν τα συμφέροντα των μετόχων.

Σύμφωνα με τους (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας, 2021), ως εταιρική διακυβέρνηση ορίζεται ένα Πλαίσιο θεσμοθετημένων και μη θεσμοθετημένων κανόνων με βάση το οποίο εξασκείται η εταιρική διακυβέρνηση των επιχειρήσεων. Σύμφωνα με τους ίδιους συγγραφείς η βέλτιστη εφαρμογή της εταιρικής διακυβέρνησης συμβάλει με ουσιαστικό τρόπο στη διασφάλιση των εταιρειών να χρησιμοποιούν και να αντλούν αποτελεσματικά τα κεφάλαια τους, ενώ παράλληλα εξασφαλίζει ότι οι διάφορες επιχειρήσεις που εφαρμόζουν σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης λαμβάνουν υπόψη τα συμφέροντα των μετόχων και λοιπών ενδιαφερομένων και ότι τα όργανα διοίκησης της εταιρείας λογοδοτούν για τις πράξεις τους προς τους μετόχους αυτής.

Το Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης, περιλαμβάνει τουλάχιστον τα κάτωθι:

- ✓ *Επαρκές και αποτελεσματικό Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης*
- ✓ *Επαρκείς και αποτελεσματικές διαδικασίες πρόληψης και εντοπισμού καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων*
- ✓ *Επαρκείς και αποτελεσματικούς μηχανισμούς επικοινωνίας με τους μετόχους για τη διευκόλυνση της άσκησης των καθηκόντων τους*
- ✓ *Πολιτική Αποδοχών, η οποία να συνεισφέρει στην Στρατηγική, τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα και την βιωσιμότητα της εταιρείας*

1.2 Ιστορική Αναδρομή στην Εταιρική Διακυβέρνηση

Στη σύγχρονη εποχή ο θεσμός της εταιρικής διακυβέρνησης θεσπίστηκε και εφαρμόστηκε κατά τη δεκαετία του 1970 στις Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής με αφορμή τα μεγάλα επιχειρηματικά σκάνδαλα που ξέσπασαν καθώς και την παγκοσμιοποίηση της οικονομίας (Παπαστάθης, 2014). Την δεκαετία του 1980 υπήρξε μία παγκόσμια αναδιάρθρωση πολλών επιχειρήσεων οι οποίες έθεσαν τις βάσεις και τις αρχές για την εφαρμογή και υιοθέτηση των αρχών εταιρικής διακυβέρνησης. Επίσης κομβικό θεωρείται το έτος 1999 Όπου ο οργανισμός οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης εξέδωσε τις αρχές εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες βασίστηκαν στο νόμο SOX των Ηνωμένων Πολιτειών της Αμερικής.

Στην ελληνική αγορά το έτος 1999 αποτέλεσε επίσης κομβικό σημείο για την εφαρμογή του Πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές επιχειρήσεις μέσω της έκδοσης της Λευκής Βίβλου από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς. Αργότερα το έτος 2002 ψηφίστηκε στην Ελληνική Βουλή ο νόμος 3016/2002 ο οποίος ενσωμάτωσε τις βασικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης τις οποίες υποχρεούνται να ακολουθούν οι ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες είχαν εισηγμένους τίτλους στην χρηματιστηριακή αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών. Ειδική αναφορά στον νομό αυτό θα πραγματοποιηθεί στη συνέχεια της εργασίας μας.

Τα τεράστια επιχειρηματικά σκάνδαλα τα οποία σημάδεψαν την παγκόσμια οικονομική και επιχειρηματική κοινότητα ανέδειξαν σημαντικές ελλείψεις και παρατυπίες διακυβέρνησης στις επιχειρήσεις και έφεραν στην επιφάνεια ουσιαστικές διοικητικές και ελεγκτικές αδυναμίες ειδικότερα στις εισηγμένες. Για τον λόγο αυτό Οι εποπτικές αρχές

προχώρησαν σε ισχυροποίηση του Πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι εν λόγω αδυναμίες και να θεσπιστούν ισχυροί μηχανισμοί διακυβέρνησης και ελέγχου και αντιμετώπισης των γενικότερων κρίσεων στις επιχειρήσεις.

Σήμερα το πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις έχει ισχυροποιηθεί περαιτέρω με την ψήφιση του νόμου 4706/2020, σε συνδυασμό με την προγενέστερη αναθεώρηση του Πλαισίου λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών το οποίο πραγματοποιήθηκε με την ψήφιση του νόμου 4548/2018. Για τα εν λόγω νομοθετήματα θα πραγματοποιηθεί επίσης περαιτέρω ανάλυση στη συνέχεια.

1.3 Αναγκαιότητα Συστημάτων Εταιρικής Διακυβέρνησης

Με γνώμονα την αποκόμιση ωφελειών από την εφαρμογή του ένα σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει να συνδυάζει τις διάφορες μορφές αρχές και κανόνες διακυβέρνησης προκειμένου να εξασφαλίζει σε ικανοποιητικό βαθμό τα συμφέροντα των μετόχων και διοικούντων καθώς και την εξυπηρέτηση των στρατηγικών στόχων της επιχείρησης και των ενδιαφερομένων μερών αυτής.

Βασική στόχευση του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης είναι να διασφαλίζει την διαφάνεια, τη διοικητική αποτελεσματικότητα των επιχειρήσεων καθώς και τη μεγιστοποίηση της αξίας τους. Παράλληλα η εφαρμογή και η λειτουργία του θα πρέπει να στοχεύει στην μακροπρόθεσμη εξυπηρέτηση των συμφερόντων όλων των εμπλεκόμενων μερών των επιχειρήσεων (Shareholders – Stakeholders) (Τραυλός, 2010).

Στην πραγματικότητα η αναγκαιότητα θέσπισης ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης προέρχεται από τη σχέση εντολέα – εντολοδόχου. Ως εντολέας θεωρούνται οι μέτοχοι και οι ιδιοκτήτες των επιχειρήσεων ενώ ως εντολοδόχοι θεωρούνται τα διευθυντικά στελέχη και η ανώτερη διοίκηση των επιχειρήσεων, ρόλος των οποίων είναι να εξυπηρετούν τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα των μετόχων και να επιδιώκουν την επίτευξη των στόχων της επιχείρησης με τη χρήση των διαθέσιμων επιχειρηματικών πόρων.

Προκειμένου ένα σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης να είναι επιτυχημένο και αποτελεσματικό θα πρέπει να περιλαμβάνει τα κάτωθι:

- Να διασφαλίζει ότι η σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης, είναι κατάλληλη προκειμένου να εξασφαλίζονται και να πληρούνται βασικά κριτήρια όπως αυτό της ανεξαρτησίας και του διαχωρισμού καθηκόντων και ευθυνών (Segregation of Duties).
- Να προωθεί τις βασικές αρχές σύνθεσης των διοικητικών οργάνων των επιχειρήσεων σύμφωνα με συγκεκριμένους ρόλους, οι οποίοι ανατίθενται σε πρόσωπα τα οποία διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα και εμπειρίες προκειμένου να εκτελέσουν αποτελεσματικά τις επιχειρηματικές δραστηριότητες.
- Να υποστηρίζει βασικά συστήματα ανάπτυξης και αξιολόγησης στελεχών, προκειμένου αυτά να αποκτούν ικανότητες να εκτελούν επιτυχώς τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί.
- Να προωθεί την ανάπτυξη επιχειρηματικών διαδικασιών έτσι ώστε να απεικονίζονται επαρκώς και αποτελεσματικά οι καθημερινές εργασίες που εκτελούνται, καθώς επίσης και να υποστηρίζεται η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου (ΣΕΕ) και διαχείρισης κινδύνων των επιχειρήσεων.
- Να περιλαμβάνει ένα σύστημα ορθής και αποτελεσματικής χρηματοοικονομικής και μη χρηματοοικονομικής πληροφόρησης για τη δραστηριότητα της επιχείρησης στο ενδιαφερόμενο κοινό.
- Να ενισχύει την επιχειρηματική φιλοσοφία του ανθρώπινου δυναμικού των επιχειρήσεων σχετικά με την διαχείριση εσωτερικών εμπιστευτικών πληροφοριών οι οποίες περιέχονται στην κατοχή τους και τις οποίες απαγορεύεται να χρησιμοποιούν για απόκλιση ιδιωτικών ωφελειών.
- Να ενισχύει τα θέματα τα οποία αφορούν στην εταιρική κοινωνική ευθύνη των επιχειρήσεων.

Είναι σημαντικό να τονίσουμε ότι η ύπαρξη αποτελεσματικής εταιρικής διακυβέρνησης στα πλαίσια λειτουργίας των επιχειρήσεων αποτελεί μία ουσιαστική επένδυση και ένα σύγχρονο εργαλείο ανάπτυξης και μακροπρόθεσμης προοπτικής για όλες τις επιχειρήσεις.

1.4 Προβλήματα Εταιρικής Διακυβέρνησης / Σύγκρουση Συμφερόντων

Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω, η βασική πηγή προβλημάτων η οποία ανακύπτει από τις δομές διακυβέρνησης των επιχειρήσεων, είναι αυτήν της σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ των εμπλεκομένων μερών. Όπως αναφέρει ο (Τραυλός, 2010), οι βασικές κατηγορίες σύγκρουσης συμφερόντων είναι οι ακόλουθες:

A. Σύγκρουση συμφερόντων μετοχών (ιδιοκτητών) και στελεχών διοίκησης

Αποτελεί την κύρια πηγή συγκρούσεων συμφερόντων Στα πλαίσια λειτουργίας μιας επιχείρησης ειδικότερα όταν οι επιχειρηματικοί οργανισμοί είναι πολυμετοχικοί και η διοίκησή τους ασκείται από διευθυντικά στελέχη που δεν είναι παράλληλα μετοχή της επιχείρησης. Τα βασικά αιτία σύγκρουσης συμφερόντων της κατηγορίας Αυτής είναι τα ακόλουθα:

- Η τοποθέτηση / ανάλωση κεφαλαιακών και εταιρικών πόρων σε υπηρεσίες οι οποίες χαρακτηρίζονται ως μη παραγωγικές.
- Η διαφορετική φιλοσοφία ανάληψης κινδύνων μεταξύ μετόχων και διευθυντικών στελεχών. Συγκεκριμένα σε πολλές περιπτώσεις στα διευθυντικά στελέχη προβαίνουν σε απόρριψη επιχειρηματικών σχεδίων τα οποία προσαυξάνουν τα γενικότερα επίπεδα κινδύνου της επιχείρησης και από την άλλη κάνουν αποδεκτά επιχειρηματικά σχέδια τα οποία ενδέχεται να προκαλέσουν ζημιές στην επιχείρηση και τα οποία οδηγούν σε χαμηλότερα επίπεδα συνολικού κινδύνου. Το εν λόγω φαινόμενο ονομάζεται αποστροφή κινδύνου (*risk aversion*).
- Σε πολλές περιπτώσεις τα στελέχη της διοίκησης των επιχειρήσεων δίνουν ιδιαίτερη έμφαση στην ανάληψη επενδυτικών σχεδίων και αποφάσεων βραχυπρόθεσμου ορίζοντα τα οποία προσθέτουν βραχυπρόθεσμη αξία στην επιχείρηση. Αυτό μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των αμοιβών τους βραχυπρόθεσμα αλλά και σε μείωση της κερδοφορίας μακροπρόθεσμα γεγονός το οποίο δεν είναι σύμφωνο με τα συμφέροντα των μετοχών και την αύξηση της αξίας της μετοχής.

B. Σύγκρουση συμφερόντων μετοχών (ιδιοκτητών) και Δανειστών (Πιστωτών)

Στην κατηγορία αυτήν παρατηρούνται συγκρούσεις συμφερόντων μεταξύ μετόχων και πιστωτών για τις κάτωθι περιπτώσεις:

- Στις περιπτώσεις που η επιχείρηση αντιμετωπίζει οικονομικά προβλήματα και οικονομική δυσπραγία οι μέτοχοι αρνούνται να προβούν σε αυξήσεις μετοχικού κεφαλαίου για την κάλυψη των κενών αυτών.
- Ανάληψη δανειακών υποχρεώσεων πέρα από τα προϋπολογισθέντα δάνεια τα οποία έχουν αντληθεί από πιστωτικούς οργανισμούς.
- Περίπτωση ανάπτυξης και εφαρμογής σχεδίων επενδύσεων τα οποία ενέχουν υψηλότερο κίνδυνο από αυτόν που είχε αρχικά προβλεφθεί στα αντίστοιχα επιχειρηματικά σχέδια

C. Σύγκρουση συμφερόντων κύριων Μετόχων με αυτά των Μετόχων μειοψηφίας

Η εν λόγω κατηγορία σύγκρουση συμφερόντων παρατηρείται κυρίως σε οικογενειακές επιχειρήσεις η μετοχή των οποίων συνήθως συνθέτουν και την ομάδα διοίκησης του οργανισμού. Τα συμφέροντα των μεγαλομετόχων σε πολλές περιπτώσεις συγκρούονται με τα αντίστοιχα συμφέροντα των μετόχων της μειοψηφίας για τις κάτωθι κατηγορίες:

- Διενέργεια συναλλαγών με την εφαρμογή επιχειρηματικών σχημάτων τα οποία επιλέγονται και ελέγχονται από τους κύριους μεγαλομετόχους της επιχείρησης και οι οποίες λειτουργούν ως εκμετάλλευση των μετόχων μειοψηφίας.
- Περιπτώσεις στις οποίες πραγματοποιείται Ανάληψη κάποιων δραστηριοτήτων οι οποίες έρχονται σε σύγκρουση με τα συμφέροντα του επιχειρηματικού οργανισμού και οι οποίες προβλέπουν στην ικανοποίηση προσωπικών αναγκών των κύριων μεγαλομετόχων του οργανισμού

Με βάση τα ανωτέρω γίνεται κατανοητό ότι υφίστανται ουσιώδη προβλήματα στις επιχειρήσεις οι οποίες χαρακτηρίζονται από συγκέντρωση υψηλών ποσοστών μετοχικού κεφαλαίου σε λίγα πρόσωπα, καθώς και σε περιπτώσεις όπου η διασπορά του Μετοχικού κεφαλαίου είναι ιδιαίτερος υψηλή.

Η αποτελεσματικότητα ενός συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης για την αποτροπή των ανωτέρω κατηγοριών Συγκρούσεων συμφερόντων είναι ιδιαίτερος σημαντική και κρίσιμη προκειμένου η επιχείρηση να αναπτύσσεται βιώσιμα και να εξυπηρετεί τα μακροπρόθεσμα συμφέροντα της.

1.5 Αρχές Αποτελεσματικής Εταιρικής Διακυβέρνησης

Όπως Αναφέρθηκε ανωτέρω ένεκα των τεράστιων οικονομικών σκανδάλων της δεκαετίας του 1980, ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), εξέδωσε το έτος 1999 έναν Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης ο οποίος περιλάμβανε τις βασικές αρχές οι οποίες θα πρέπει να περιλαμβάνονται σε ένα αποτελεσματικό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να ενισχύονται οι δομές δράσης και διακυβέρνησης των επιχειρήσεων.

Εν συνεχεία λόγω των παγκόσμιων ανακατατάξεων και εξελίξεων που σημειώθηκαν παγκοσμίως στις επιχειρήσεις ο οργανισμός οικονομικής συνεργασίας και ανάπτυξης προέβη στην αναδημοσίευση των αναθεωρημένων αρχών εταιρικής διακυβέρνησης προκειμένου να ενισχύσει το εποπτικό και ρυθμιστικό Πλαίσιο. Η εν λόγω αναθεώρηση πραγματοποιήθηκε το 2004 και σε αυτήν περιλαμβάνονταν διατάξεις και οδηγίες αναφορικά με τα κάτωθι (Παλαιολόγος, 2013):

- Διατάξεις Σχετικά με τις βασικές λειτουργίες των επιχειρήσεων αναφορικά με την προστασία και εξυπηρέτηση των μετοχικών δικαιωμάτων
- Οδηγίες σχετικά με την ισότιμη μεταχείριση όλων των μετοχών των επιχειρήσεων
- Την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ επιχειρήσεων και συμμετεχόντων και ενδιαφερόμενων μερών με αυτήν
- Οδηγίες σχετικά με την ακριβοδίκαιη γνωστοποίηση και παρουσίαση όλων των εταιρικών θεμάτων που αφορούν την επιχείρηση
- Την διασφάλιση της επίτευξης των στρατηγικών στόχων των επιχειρήσεων την ενίσχυση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και την θέσπιση της υποχρέωσης λογοδοσίας του Διοικητικού Συμβουλίου απέναντι στους μετόχους.

Περαιτέρω όπως αναφέρει ο (Παπαστάθης , 2014), οι βασικές αρχές εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες διέπουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων και οι οποίες εξυπηρετούν τα συμφέροντα των μετοχών μπορούν εν συντομία να συνοψιστούν ως εξής:

- ✓ Η αρχή της αποτελεσματικής σύνθεσης και δομής του διοικητικού Συμβουλίου
- ✓ Η αρχή ύπαρξης εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας στις επιχειρήσεις

- ✓ Αρχή της αποτελεσματικής οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου
- ✓ Αρχή της δημιουργίας της επιτροπής ελέγχου στα πλαίσια της επιχειρηματικής δράσης

Ειδικότερη αναφορά σχετικά με τις βασικές αρχές ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης θα πραγματοποιηθεί αναλυτικά στη συνέχεια της εργασίας μας όπου θα γίνει ανάλυση του σύγχρονου πλαισίου νόμου περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις κατόπιν εφαρμογής του νόμου 4706 / 2020.

1.6 Η σημασία του ρόλου των Μετόχων και λοιπών συμμετεχόντων (Stakeholder) στις Δομές Εταιρικής Διακυβέρνησης

Το διοικητικό συμβούλιο μιας επιχείρησης στα πλαίσια εκτέλεσης των αρμοδιοτήτων που του έχουν ανατεθεί, σε πολλές περιπτώσεις λαμβάνει αποφάσεις οι οποίες επηρεάζονται από την πιθανότητα υπάρξεις αντικτύπου που μπορεί να προκληθεί σε πρόσωπα τα οποία συνδέονται άμεσα ή έμμεσα με την επιχειρηματική λειτουργία (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας, 2021). Τα πρόσωπα αυτά καλούνται και ως ομάδες πίεσης των επιχειρήσεων ή όπως εναλλακτικά αναφέρεται ο ορισμός τους στην αγγλική ως stakeholders.

Ο όρος Stakeholder αναφέρεται στα άτομα τα οποία έχουν έννομο συμφέρον από τη λειτουργία των επιχειρήσεων και αφορά κατά βάση τα ακόλουθα πρόσωπα:

▪ Εργαζόμενοι / Ανθρώπινο δυναμικό (Employees)

Το ενδιαφέρον των εργαζομένων για την ομαλή λειτουργία και διακυβέρνησης των επιχειρήσεων έγκειται στην επιθυμία τους να εργάζονται σε ένα περιβάλλον εργασίας το οποίο τους παρέχει ασφάλεια και εκπληρώνει επαρκώς τους στόχους τους. Στα πλαίσια αυτά οι εργαζόμενοι ενδιαφέρονται ιδιαιτέρως στο να απολαμβάνουν ικανοποιητικές ανταμοιβές για την παροχή των υπηρεσιών τους ενώ παράλληλα επιθυμούν να εκτελούν εργασίες οι οποίες τους παρέχουν ηθική ικανοποίηση. Παρόλα αυτά θα πρέπει να τονιστεί ότι οι εργαζόμενοι των επιχειρήσεων στη σημερινή εποχή, ειδικότερα όταν αυτή είναι μιας προχωρημένης ηλικίας, χαρακτηρίζονται και από υψηλά επίπεδα εργασιακού άγχους αναφορικά με τη διατήρηση της θέσης εργασίας τους ειδικότερα σε περιόδους

κρίσεις στις οποίες πραγματοποιούνται περικοπές θέσεων και μισθών, την εκπλήρωση των δικαιωμάτων συνταξιοδότησης τους καθώς και την κάλυψη των προσωπικών τους αναγκών μέσω των απολαβών τους.

- **Προμηθευτές (Suppliers)**

Οι προμηθευτές αποτελούν μία ακόμη σημαντική κατηγορία προσώπων οι Όποιοι ενδιαφέρονται ιδιαιτέρως για την ομαλή λειτουργία και διακυβέρνηση των επιχειρήσεων. Ειδικότερα όσον αφορά προμηθευτές οι οποίοι διαθέτουν χαμηλή πελατειακή βάση ή εκείνοι οι οποίοι πραγματοποιούν μεγάλα ποσοστά εσόδων από μικρό αριθμό επιχειρήσεων παρουσιάζουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τη λειτουργία των επιχειρήσεων καθότι εξαρτώνται άμεσα από αυτές.

- **Δανειστές / Πιστωτές (Lenders / Creditors)**

Οι δανειστές ή εναλλακτικά πιστωτές των επιχειρήσεων αποτελούν μία ακόμη ομάδα προσώπων οι οποίοι χαρακτηρίζονται ως υψίστης σημασίας για τις επιχειρήσεις. Μέσω αυτών οι επιχειρηματικοί οργανισμοί παγκοσμίως αντλούν επιχειρηματικούς πόρους και χρηματικά κεφάλαια βραχυπρόθεσμου ή μακροπρόθεσμου χαρακτήρα προκειμένου να καλύψουν τις λειτουργικές επενδυτικές ή άλλης μορφής λειτουργίες τους. Οι δανειστές παρέχουν στις επιχειρήσεις κεφάλαια μέσω κατάρτισης συμβάσεων χρηματοδότησης, ομολογιακών δανείων ή άλλων μορφών δανειοδότησης από τα οποία λαμβάνουν ως κέρδος ένα επιτόκιο, το οποίο τις περισσότερες φορές είναι προσυμφωνημένο και μπορεί να είναι είτε σταθερό είτε κυμαινόμενο. Οι δανειστές των επιχειρήσεων παρουσιάζουν πολύ υψηλό ενδιαφέρον για τη λειτουργία των πελατών τους καθότι μέσω αυτής εξαρτάται η λήψη των κεφαλαίων τα οποία έχουν δανείσει στους πελάτες τους καθώς και των κερδών που αναλογούν στα κεφάλαια αυτά.

- **Πελάτες (Customers)**

Παρότι οι προαναφερθέντες κατηγορίες προσώπων συνδέονται με την επιχειρηματική λειτουργία σε βάση κόστους ή υποχρεώσεων των επιχειρήσεων έναντι αυτών, οι πελάτες αποτελούν μία διαφορετικής φύσης κατηγορία προσώπων οι οποίοι συνδέονται με τις επιχειρήσεις σε βάση εσόδων και κερδών. Το ενδιαφέρον των πελατών για τις επιχειρήσεις, άπτεται των προϊόντων και υπηρεσιών που αυτές παρέχουν στο καταναλωτικό κοινό και στο γεγονός ότι αυτά καλύπτουν τις καταναλωτικές τους ανάγκες. Είναι γεγονός ότι όταν ένα προϊόν ή μία υπηρεσία δεν καλύπτει επαρκώς την

καταναλωτική ανάγκη των πελατών αυτοί στρέφονται σε άλλα προϊόντα ή υπηρεσίες ανταγωνιστικών επιχειρήσεων ή ακόμη και σε υποκατάστατα. Το γεγονός αυτό επηρεάζει αρνητικά τα έσοδα των επιχειρήσεων και για τον λόγο αυτό θα πρέπει αυτές να διατηρούν Μία σταθερή και συνεχώς εξελισσόμενη ποιότητα στα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχουν.

▪ **Κυβερνητικοί Φορείς και Κοινωνία**

Η σύνδεση των κυβερνητικών φορέων και της κοινωνίας με τις επιχειρήσεις έγκειται στο γεγονός ότι αυτές δύναται να δραστηριοποιούνται είτε στις τοπικές αγορές είτε στις Διεθνείς αγορές. Για τον λόγο αυτό η λειτουργία των επιχειρήσεων θα πρέπει να δημιουργεί αντίκτυπο θετικού χαρακτήρα στην τοπική και διεθνή κοινωνία σεβόμενες πάντα το φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον εντός του οποίου δραστηριοποιούνται. Ο ρόλος των κυβερνήσεων και των φορέων αυτοδιοίκησης στη λειτουργία των επιχειρήσεων έγκειται στην έκδοση και εφαρμογή νομικών πλαισίων τα οποία οριοθετούν και καλύπτουν στο έπακρο την επιχειρηματική δράση και τους κανόνες που πρέπει να τηρούνται από τις επιχειρήσεις.

1.7 Συμπεράσματα Κεφαλαίου

Από τις αναφορές του παρόντος κεφαλαίου γίνεται κατανοητό Όποιοι η ύπαρξη ενός αποτελεσματικού συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης στις επιχειρηματικές δομές των επιχειρήσεων αποτελεί έναν πολύ σημαντικό παράγοντα ο οποίος επηρεάζει όχι μόνο τις ίδιες τις επιχειρήσεις αλλά και την κοινωνία και το περιβάλλον γενικότερα.

Σήμερα οι βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες εφαρμόζονται από τις σύγχρονες επιχειρήσεις, είναι κομβικού χαρακτήρα προκειμένου να διασφαλίζεται τόσο η διαφάνεια και η επάρκεια λειτουργίας τους, όσο και η εκπλήρωση των μακροπρόθεσμων και βραχυπρόθεσμων στρατηγικών στόχων βιώσιμης ανάπτυξης και εξυπηρέτησης των συμφερόντων τους.

Είναι γεγονός ότι η επιχειρησιακή λειτουργία επηρεάζει άμεσα ή έμμεσα όλα τα εμπλεκόμενα πρόσωπα με τις επιχειρήσεις καθένα από τα οποία προσπαθεί να εξυπηρετήσει τα δικά του συμφέροντα. Στα πλαίσια αυτά οι εποπτικοί φορείς τόσο στην Ελλάδα όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο λαμβάνουν υπόψη τα εν λόγω συμφέροντα και προσαρμόζουν τις διατάξεις και οδηγίες των σχετικών πλαισίων προκειμένου να εξυπηρετούνται αποτελεσματικά πάντα με βάση τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης.

Στα ακόλουθα κεφάλαια θα πραγματοποιήσουμε ενδελεχείς μελέτες αναλύσεις του Πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες έχουν εισηγμένους τίτλους στην αγορά του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών σύμφωνα με το ισχύον νομικό πλαίσιο.

Κεφάλαιο 2ο – Νομικό Πλαίσιο Εταιρικής Διακυβέρνησης

Στο δεύτερο κεφάλαιο της εργασίας μας θα ασχοληθούμε και θα μελετήσουμε τα νομικά πλαίσια της εταιρικής διακυβέρνησης που έχουν εφαρμοστεί διαχρονικά στην Ελλάδα. Ειδικότερα θα αναφερθούμε στον πρόσφατο νόμο 4706/2020 για την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών ο οποίος αντικατέστησε τον νόμο 3016/2002, ενώ παράλληλα θα αναφερθούμε και στο νομικό πλαίσιο λειτουργίας των ανωνύμων εταιρειών και συγκεκριμένα στο νόμο 4548 2018 για την αναμόρφωση του πλαισίου των ανωνύμων εταιρειών στην Ελλάδα.

2.1 Εισαγωγή στο Νομοθετικό Πλαίσιο της Εταιρικής Διακυβέρνησης

Όπως αναφέρθηκε και ανωτέρω συνεργασία μας στην Ελληνική επικράτεια η πρώτη απόπειρα θέσπισης ενός ολοκληρωμένου πλαισίου νομικής φύσης για την εταιρική διακυβέρνηση των ελληνικών επιχειρήσεων έλαβε χώρα με την κατάρτιση της λευκής Βίβλου το έτος 1999 (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας, 2021). Παρόλα αυτά το συγκεκριμένο Πλαίσιο δεν ήταν δεσμευτικού χαρακτήρα καθότι προωθούσε προτάσεις, οι οποίες σε πολλές περιπτώσεις ήταν αδύνατο να εφαρμοστούν προκειμένου να αντιμετωπιστούν τα φαινόμενα και οι καταστάσεις σύγκρουσης συμφερόντων στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Βασικός σκοπός έκδοσης της Λευκής Βίβλου ήταν η προστασία των δικαιωμάτων των μετοχών και η προώθηση αξιοπιστίας χρηματοοικονομικής πληροφόρησης από τις ελληνικές επιχειρήσεις. Για το λόγο αυτό, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς η οποία αποτελεί βασικό εποπτικό φορέα για την εταιρική διακυβέρνηση των ελληνικών επιχειρήσεων μέχρι και σήμερα, προέβη στην έκδοση της απόφασης 5/204/14.11.2000, η οποία είχε ως στόχο την προστασία των δικαιωμάτων των μετόχων των ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες ήταν εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών και η οποία προέβλεπε την έγκαιρη παροχή γνωστοποιήσεων προς αυτούς για γεγονότα τα οποία θα μπορούσαν να επηρεάσουν τις τιμές των μετοχών των επιχειρήσεων. Η εν λόγω απόφαση Επίσης προωθούσε την υποχρέωση των επιχειρήσεων να διατηρούν έναν εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας για όλες τις δραστηριότητες τους και προέβλεπε την σύσταση και λειτουργία ενός ειδικού τμήματος εξυπηρέτησης των μετοχών για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Οι διατάξεις της απόφασης ήταν υποχρεωτικού χαρακτήρα για όλες τις επιχειρήσεις.

2.2 Ν. 3016/2002 Για την Εταιρική Διακυβέρνηση

Στην προσπάθεια ισχυροποίησης του Νομικού πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς και το Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών το έτος 2002 προέβησαν στην έκδοση του κωδικοποιημένου νόμου 3016/2002 για την εταιρική διακυβέρνηση των ανωνύμων εταιρειών. Στόχος του εν λόγω νομοθετήματος ήταν η εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες εφαρμοζόταν από χώρες και εταιρείες του εξωτερικού σε μία πιο εξελιγμένη μορφή.

Οι βασικές κωδικοποιημένες διατάξεις άρθρων του εν λόγω νόμου οι οποίες αφορούσαν στην εταιρική διακυβέρνηση των ελληνικών επιχειρήσεων είναι οι ακόλουθες:

Ν. 3016/2002 Για την Εταιρική Διακυβέρνηση (Διάρθρωση Νόμου)	
Άρθρο 1	Πεδίο Εφαρμογής
Άρθρο 2	Υποχρεώσεις – Καθήκοντα
Άρθρο 3	Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 4	Ανεξάρτητα μη Εκτελεστικά Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 5	Αμοιβή των Μη Εκτελεστικών Μελών
Άρθρο 6	Εσωτερικός Κανονισμός Λειτουργίας
Άρθρο 7	Οργάνωση Εσωτερικού Ελέγχου
Άρθρο 8	Αρμοδιότητες της Υπηρεσίας Εσωτερικού Ελέγχου
Άρθρο 9	Αυξήσεις του Μετοχικού Κεφαλαίου με Καταβολή Μετρητών – Αποκλίσεις στη Χρήση Αντληθέντων Κεφαλαίων
Άρθρο 10	Συνέπειες Παραβίασης των Διατάξεων του Παρόντος
Άρθρο 11	Μεταβατικές Διατάξεις

Πηγή: Taxheaven (<https://www.taxheaven.gr/law/3016/2002>)

Οι ανωτέρω διατάξεις αποτέλεσαν καινοτομία κατά την εφαρμογή τους το έτος 2002 παρόλα αυτά επέτυχαν μία τυπική συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τις αρχές και τους κανόνες εταιρικής διακυβέρνησης και όπως αναφέρει ο (Κουτούπης , Εταιρική Διακυβέρνηση σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του Νόμου 4706/2020 και τις βέλτιστες πρακτικές, 2021), ο νόμος αυτός πέτυχε μία τυπική συμμόρφωση των εταιρειών με τις διατάξεις του. Παρόλα αυτά ο νόμος αποτέλεσε έναν προθάλαμο για την εφαρμογή άλλων σημαντικών ρυθμίσεων σχετικά με την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Κατά την εφαρμογή του ο νόμος 3016 αποτέλεσε πρακτικά μία ουσιαστική ρύθμιση για τις ελληνικές επιχειρήσεις, καθότι κατόρθωσε έστω και σε έναν βαθμό να θεσπίσει και να αποσαφηνίσει τους κανόνες και τις αρχές λειτουργίας διοίκησης και διακυβέρνησης των επιχειρήσεων και να προσδιορίσει τις δομές της εξουσίας (Παπαστάθης , 2014).

Είναι σημαντικό επίσης να αναφέρουμε ότι η εφαρμογή του νόμου περί εταιρικής διακυβέρνησης πραγματοποιήθηκε σε συνδυασμό με την εφαρμογή του Νομικού πλαισίου περί ανωνύμων εταιρειών του νόμου 2190/1920 για τις διατάξεις που αφορούσαν την οργάνωση και λειτουργία του διοικητικού Συμβουλίου.

Οι βασικές καινοτομίες οι οποίες εισήγαγε το εν λόγω νομοθέτημα περιφερικής διακυβέρνησης συνοψίζονται ως εξής:

- Έθεσε τις διατάξεις και τις οδηγίες σχετικά με τη δομή και διάρθρωση του διοικητικού Συμβουλίου. Θέσπισε Επίσης τις διατάξεις οι οποίες αφορούσαν όλες τις αμοιβές που θα καταβάλλονται στα διευθυντικά στελέχη και τους εσωτερικούς ελεγκτές των επιχειρήσεων καθώς και της πολιτικής αμοιβών που θα εφαρμόζεται για τις αμοιβές των μελών του διοικητικού Συμβουλίου.
- Επίσης ο νόμος όριζε το Πλαίσιο και τις αρμοδιότητες των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού Συμβουλίου με ιδιαίτερη αναφορά στις σχέσεις εξαρτήσεως αυτών.
- Όρισε την υποχρέωση ύπαρξης ενός εσωτερικού κανονισμού λειτουργίας ο οποίος θα περιελάμβανε οδηγίες σχετικά με την εφαρμογή αρχών πολιτικών και διαδικασιών σε όλο το φάσμα λειτουργίας των επιχειρήσεων.
- Όριζε το πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου στην επιχειρησιακή δομή των εισηγμένων στο Χρηματιστήριο Αξιών επιχειρήσεων. Ορίζει επίσης τις αρμοδιότητες, ευθύνες και καθήκοντα των Εσωτερικών ελεγκτών τους τρόπους ορισμού τους από το Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς και το πεδίο δράσης τους.

Η ψήφιση και εφαρμογή του νόμου, αποτέλεσε μία καινοτομία για τις ελληνικές επιχειρήσεις, ενώ χαρακτηρίστηκε ως το προπύλαιο τις περαιτέρω μελλοντικής ενίσχυσης του πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης, της εξυπηρέτησης των δικαιωμάτων των μετοχών, καθώς και της περαιτέρω οργάνωσης και λειτουργίας των μονάδων εσωτερικού ελέγχου στις ελληνικές επιχειρήσεις.

2.3 Ν. 4706/2020 Εταιρική Διακυβέρνηση Ανωνύμων Εταιρειών

Ερχόμενοι στο σήμερα με την ψήφιση του Πλαισίου του νόμου 4706/2020 εφαρμοστεί και στις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις το νέο αναμορφωμένο Πλαίσιο περί εταιρικής διακυβέρνησης το οποίο είχε ως στόχο να ενσωματώσει αρχές και κανόνες οι οποίες σκόπευαν στην ενίσχυση της διαφάνειας λειτουργίας των επιχειρήσεων που εμπίπτουν στο Πεδίο εφαρμογής του νόμου οι οποίες διαπραγματεύονται σε οργανωμένες χρηματιστηριακές αγορές.

Το νέο νομοθετικό Πλαίσιο υπερψηφίστηκε στην Ολομέλεια της Βουλής την 17η Ιουλίου του έτους 2020 και επί της ουσίας κατήργησε τις διατάξεις των άρθρων 1 έως και 11 του προγενέστερου νομοθετικού Πλαισίου του νόμου 3016/2002. Ο νέος νόμος εισήγαγε βασικές καινοτόμες διατάξεις σχετικά με την εσωτερική οργάνωση και λειτουργία των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στον κρίσιμο ρόλο της μονάδας εσωτερικού ελέγχου στα πλαίσια της επιχειρησιακής τους λειτουργίας. Με τον εν λόγω νόμο ενσωματώθηκε στην ελληνική νομοθεσία η οδηγία του ευρωπαϊκού κοινοβουλίου 828/2017 ενώ παράλληλα υιοθετήθηκαν μέτρα για την εφαρμογή του κανονισμού 1131/2017 του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου.

Επίσης ο νόμος 4706 πέρα από την εφαρμογή κανόνων και διατάξεων οι οποίες αφορούσαν την εταιρική διακυβέρνηση των ελληνικών επιχειρήσεων οι οποίες περιλαμβάνονται στο μέρος Α του νόμου, έθεσε σε εφαρμογή και τις διατάξεις σχετικά με τον εκσυγχρονισμό της σύγχρονης αγοράς κεφαλαίου στην Ελλάδα.

Με την εφαρμογή του νόμου τέθηκαν σε εφαρμογή οι σύγχρονες βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες εφαρμόζονται στην Ευρωπαϊκή αγορά. Από την ημερομηνία ψήφισης του ο νόμος είχε περιθώριο εφαρμογής των διατάξεων του με περίοδο 12 μηνών μετά τη δημοσίευση του στην εφημερίδα της κυβερνήσεως (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας, Εταιρική Διακυβέρνηση, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος, 2021).

Οι βασικές αλλαγές οι οποίες εισήχθησαν με το εν λόγω νομοθέτημα χωρίστηκαν σε δύο μέρη ως εξής:

- Το μέρος Α περιλαμβάνει τα άρθρα 1 έως και 24 τα οποία ορίζουν τον νέο αναμορφωμένο Πλαίσιο περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις και τα οποία επί της ουσίας

αντικαθιστούν τις διατάξεις του προγενέστερου νομοθετικού Πλαισίου του νόμου 3016/2002.

- Στο Β μέρος περιλαμβάνονται οι διατάξεις των άρθρων 25 έως και 75 τα οποία στην ουσία ρυθμίζουν και εκσυγχρονίζουν το πλαίσιο οργάνωσης και λειτουργίας της σύγχρονης αγοράς κεφαλαίου στην Ελλάδα.

Στην παρούσα εργασία θα ασχοληθούμε με την ανάλυση του πρώτου μέρους του νέου νομοθετικού πλαισίου το οποίο αφορά στον εκσυγχρονισμό της εταιρικής διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα τα αναλυτικά άρθρα τα οποία Θα αναλύσουμε και για τα οποία θα προσπαθήσουμε να προσδιορίσουμε τον αντίκτυπο που έχουν στις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις είναι τα εξής:

Ν. 3016/2002 Για την Εταιρική Διακυβέρνηση (Διάρθρωση Νόμου)	
Άρθρο 1	Πεδίο Εφαρμογής
Άρθρο 2	Ορισμοί
Άρθρο 3	Πολιτική Καταλληλότητας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 4	Διοικητικό Συμβούλιο
Άρθρο 5	Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 6	Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 7	Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 8	Πρόεδρος Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 9	Ανεξάρτητα μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου
Άρθρο 10	Οργάνωση και Λειτουργία των Επιτροπών του ΔΣ
Άρθρο 11	Επιτροπή Αποδοχών
Άρθρο 12	Επιτροπή Υποψηφιοτήτων
Άρθρο 13	Οργανωτικές Ρυθμίσεις
Άρθρο 14	Κανονισμός Λειτουργίας
Άρθρο 15	Οργάνωση και Λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου
Άρθρο 16	Ο Ρόλος της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου
Άρθρο 17	Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης
Άρθρο 18	Ενημέρωση Μετόχων από το ΔΣ για τα Υποψήφια Μέλη του
Άρθρο 19	Μονάδα Εξυπηρέτησης Μετόχων
Άρθρο 20	Μονάδα Εταιρικών Ανακοινώσεων

Πηγή: Ν.4706/2020 (Κωδικοποίηση) - <https://www.taxheaven.gr/law/4706/2020>

2.4 Πεδίο Εφαρμογής του Ν.4706/2020 (άρθρο 1)

Με τις διατάξεις του άρθρου 1 του νόμου 4706 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του νέου νομοθετικού πλαισίου. Με βάση αυτό στις διατάξεις του νόμου υπόκεινται όλες οι ανώνυμες εταιρείες οι οποίες έχουν εισηγμένες μετοχές ή άλλες κινητές αξίες σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά στην Ελλάδα δηλαδή στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

Επίσης στις εν λόγω διατάξεις ορίζεται ότι στο Πεδίο εφαρμογής του νέου νόμου δεν εμπίπτουν οι ανώνυμες εταιρείες οι οποίες έχουν εισηγμένες μετοχές ή άλλες κινητές αξίες σε πολυμερή μηχανισμό διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ) που λειτουργεί στην Ελλάδα, εκτός εάν αυτό ορίζεται διαφορετικά σε καταστατικό των εν λόγω εταιρειών. Επίσης από το πεδίο εφαρμογής του νόμου εξαιρείται και η τράπεζα της Ελλάδος. Ως Πολυμερής Μηχανισμός Διαπραγμάτευσης, ορίζεται στην ουσία η δευτερογενής αγορά Κεφαλαίου, όπως αυτή ορίζεται με τις διατάξεις του άρθρου 4, του Ν.4514/2018.

Ο νομοθέτης ορίζει επίσης ότι οι διατάξεις του νέου νόμου 4706 για την αναμόρφωση του Πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης θα εφαρμόζονται και θα λειτουργούν συμπληρωματικά με τις διατάξεις του αναμορφωμένου Νομικού πλαισίου των ανωνύμων εταιρειών του νόμου 4548/2018. Καθίσταται λοιπόν σαφές, ότι ο νομοθέτης κατόπιν εκσυγχρονισμού του δικαίου των ανωνύμων εταιρειών, προέβη και στον εκσυγχρονισμό του πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης των εν λόγω επιχειρήσεων για αυτές οι οποίες είναι εισηγμένες στο χρηματιστήριο Αθηνών.

Επίσης, προκειμένου να μην υπάρξει επικάλυψη η αντίθεση των διατάξεων του νέου νόμου με ήδη υφιστάμενους νόμους, ο νομοθέτης προβλέπει την εφαρμογή του με την επιφύλαξη υπέρ των διατάξεων του ενωσιακού ή Εθνικού δικαίου καθώς και των κανονιστικών πράξεων της Τράπεζας της Ελλάδος ή της επιτροπής κεφαλαιαγοράς, για τις εταιρείες που εποπτεύονται στα πλαίσια του Ενιαίου Εποπτικού Μηχανισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) της Τράπεζας της Ελλάδος και της επιτροπής κεφαλαιαγοράς.

Επί της ουσίας ο νομοθέτης ξεκαθαρίζει το πεδίο εφαρμογής του νέου πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης ορίζοντας τις υπόχρεες επιχειρήσεις μέσω των εποπτικών τους φορέων.

2.5 Εισαγόμενοι Ορισμοί (άρθρο 2)

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 του νόμου 4706 εισάγονται 19 ορισμοί οι οποίοι αφορούν την εφαρμογή των διατάξεων περί εταιρικής διακυβέρνησης από τις εισηγμένες ανώνυμες εταιρείες. Στο σημείο αυτό θα πρέπει να τονιστεί ότι οι περισσότεροι εξ αυτών των ορισμών είναι ήδη γνωστή και έχουν καθιερωθεί στην Ελληνική επιχειρηματική σκηνή από προγενέστερα νομοθετήματα και κανονιστικά πλαίσια.

Οι ορισμοί οι οποίοι εισάγονται με το άρθρο 2 του νόμου παρουσιάζονται επιγραμματικά στον ακόλουθο πίνακα:

ΟΡΙΣΜΟΙ (Άρθρο 2, Ν.4706/2020)	
1	Ρυθμιζόμενη Αγορά
2	Πολυμελής Μηχανισμός Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ)
3	Εταιρεία
4	Μη Εκτελεστικά Μέλη
5	Εκτελεστικά Μέλη
6	Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά Μέλη
7	Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου
8	Διαχειριστής Αγοράς
9	Διαχειριστής Πολυμερούς Μηχανισμού Διαπραγμάτευσης (ΠΜΔ)
10	Όμιλος
11	Πρόσωπο
12	Συνδεδεμένη Εταιρεία
13	Κύριο Διοικητικό Στέλεχος
14	Πρόσωπο που έχει Στενούς Δεσμούς
15	Επιχειρηματική Σχέση
16	Σημαντική Θυγατρική
17	Επιτροπή Ελέγχου
18	Οικονομική Έκθεση
19	Θυγατρική

Οι ανωτέρω ορισμοί υιοθετούνται το σκοπό της εφαρμογής των άρθρων 1 έως 24 του νόμου 4706 για την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές επιχειρήσεις.

2.5 Οι βασικές διαφορές του Ν.4706/2020 με το Ν.3016/2002

Όπως ειπώθηκε και ανωτέρω συνεργασία μας η ψήφιση και εφαρμογή του νόμου 4706 εκσυγχρόνισε το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων. Οι νέες διατάξεις έχουν επιφέρει αρκετές αλλαγές σε σχέση με το προ ισχύον νομοθετικό πλαίσιο του νόμου 3016 θέτοντας περαιτέρω υποχρεώσεις στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Στον ακόλουθο πίνακα πραγματοποιείται μία συνοπτική απεικόνιση των βασικών αλλαγών και διαφορών μεταξύ των δύο νομοθετικών πλαισίων όπως αυτές ισχύουν σήμερα για τις ελληνικές επιχειρήσεις. Η παρουσίαση των διαφορών γίνεται ανά θεματική περιοχή με βάση τα άρθρα του νόμου 4706.

ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΤΟΥ Ν.4706 ΜΕ ΤΟ Ν.3016		
ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ	Ν.4706/2020	Ν.3016/2002
Πολιτική Καταλληλότητας μελών ΔΣ	<i>Εισάγεται η υποχρέωση ύπαρξης πολιτικής καταλληλότητας για τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου η οποία είναι δεσμευτική για τις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις.</i>	<i>Δεν υφίστανται διατάξεις για ύπαρξη πολιτικής καταλληλότητας για τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου.</i>
Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου	<i>Εισάγονται διατάξεις για την κατάρτιση δύο νέων επιτροπών του διοικητικού Συμβουλίου οι οποίες είναι:</i> <ul style="list-style-type: none">Επιτροπή ΑποδοχώνΕπιτροπή Υποψηφιοτήτων	<i>Δεν υφίστανται σχετικές διατάξεις για τις εν λόγω επιτροπές.</i>
Κανονισμός Λειτουργίας	<i>Με βάση το νέο Πλαίσιο εισάγονται διατάξεις οι οποίες απαιτούν πιο λεπτομερή και εκτεταμένο περιεχόμενο για τον κανονισμό λειτουργίας των εισηγμένων επιχειρήσεων.</i>	<i>Αναφέρεται ως εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας με βάση τις διατάξεις του άρθρου 6 και χωρίς μεγάλη λεπτομέρεια ως προς το περιεχόμενό του.</i>
Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου	<i>Ορίζεται η ύπαρξη επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου ο οποίος ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο. Τα υπόλοιπα μέλη της μονάδας εσωτερικού ελέγχου δεν ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο. Υποχρέωση ενημέρωσης της επιτροπής κεφαλαιαγοράς για αλλαγή του</i>	<i>Δεν υφίστανται διατάξεις για τον επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου. Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο στο να ορίζει όλα τα μέλη της μονάδας εσωτερικού ελέγχου και να ενημερώνει την επιτροπή κεφαλαιαγοράς για οποιαδήποτε μεταβολή στη σύνθεση της μονάδας</i>

	<i>επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου εντός 20 ημερών από τη μεταβολή.</i>	<i>εντός 10 εργάσιμων ημερών από τη μεταβολή.</i>
Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης	<i>Οι επιχειρήσεις υποχρεούνται να εφαρμόζουν κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης ο οποίος να έχει καταρτιστεί από φορέα εγνωσμένου κύρους. Ειδικότερα θέματα σχετικά με την εφαρμογή του Κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης δύνανται να ορίζονται από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς.</i>	<i>Δεν υφίστανται διατάξεις οι οποίες να προβλέπουν την εφαρμογή κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης.</i>
Ενημέρωση των Μετόχων	<i>Εισάγονται διατάξεις σχετικά με την ενημέρωση των μετόχων για την εκλογή των μελών του διοικητικού Συμβουλίου λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική καταλληλότητας του τηρείται στην εταιρεία. Η ενημέρωση των μετοχών πραγματοποιείται από τη μονάδα εξυπηρέτησης μετοχών και τη μονάδα εταιρικών ανακοινώσεων.</i>	<i>Δεν υφίστανται σχετικές διατάξεις για την ενημέρωση των μετόχων σχετικά με την εκλογή των μελών του διοικητικού Συμβουλίου.</i>
ΑΜΚ και Αποκλίσεις στη Χρήση Αντληθέντων Κεφαλαίων	<i>Προκειμένου να υλοποιηθεί μία απόκλιση απαιτείται απόφαση του διοικητικού Συμβουλίου με πλειοψηφία 3/4 των μελών του και έγκριση από τη γενική συνέλευση. Ορίζεται επίσης ότι η σημαντική απόκλιση είναι αυτή η οποία υπερβαίνει το 20% του συνόλου των κεφαλαίων που αντλήθηκαν. Θέτονται επίσης διατάξεις οι οποίες αναφέρουν ρητά τις περιπτώσεις έκδοση ομολογιακού δανείου με δημόσια προσφορά καθώς και δημοσίευση σχετικού ενημερωτικού δελτίου.</i>	<i>Ο νόμος ορίζει τις ίδιες διατάξεις Σχετικά με τις αποφάσεις του διοικητικού Συμβουλίου και της γενικής συνέλευσης για αποκλίσεις. Παρόλα αυτά δεν γνωρίζει λεπτομερώς ποια είναι η σημαντική απόκλιση για την άντληση κεφαλαίων. Επίσης δεν υπάρχουν ρητές αναφορές για περιπτώσεις έκδοσης ομολογιακών δανείων.</i>
Κυρώσεις	<i>Σχετικά με τις παραβάσεις των άρθρων 1 έως 23 του νόμου 4706 ορίζεται χρηματικό πρόστιμο το οποίο δύναται να ανέλθει μέχρι το ποσό των τριών εκατομμυρίων ευρώ (3.000.000€).</i>	<i>Τα αντίστοιχα χρηματικά πρόστιμα τα οποία ορίζονται με τον νόμο 3016 ανέρχονται από 2.900€, μέχρι και 580.000€.</i>

Κεφάλαιο 3ο – Διοικητικό Συμβούλιο (Board of Directors)

Στο τρίτο κεφάλαιο θα επικεντρώσουμε τη μελέτη μας στις διατάξεις οι οποίες αφορούν την οργάνωση και λειτουργία του Διοικητικού Συμβουλίου και των μελών του. Θα αναλύσουμε τις διατάξεις οι οποίες προωθούνται από τα άρθρα 3 έως 9 του νόμου 4706 και θα αξιολογήσουμε τον αντίκτυπο που έχουν οι νέες οδηγίες στις ελληνικές ανώνυμες εταιρείες εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών.

3.1 Γενικά περί Διοικητικού Συμβουλίου

Σύμφωνα με τον (Huse, 2007), κεντρικός πυλώνας της εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί το διοικητικό συμβούλιο το οποίο οφείλει να ανταποκρίνεται επαρκώς στις πιέσεις των Θεσμών και να εφαρμόζει στρατηγικές οι οποίες να διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα και τη λογοδοσία των επιχειρήσεων. Το διοικητικό συμβούλιο είναι το εκτελεστικό όργανο το οποίο διοικεί και διαχειρίζεται τις εταιρικές υποθέσεις και εκπροσωπεί την εταιρεία δικαστικά και εξώδικα.

Για σκοπούς εταιρικής διακυβέρνησης, το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο στο να ορίζει και να επιβλέπει την εφαρμογή και υλοποίηση του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης, όπως αυτό περιγράφεται στις διατάξεις των άρθρων 1 έως 24 του νόμου 4706, καθώς και να παρακολουθεί περιοδικά αξιολογώντας κατά τρία τουλάχιστον οικονομικά έτη την αποτελεσματικότητά, του προβαίνοντας σε ενέργειες κατάλληλες στο να αντιμετωπίσουν προβλήματα και ελλείψεις σε αυτό.

Ακόμη σύμφωνα με την παράγραφο 2 του άρθρου 4 του νόμου 4706/2020 το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο ώστε να διασφαλίζει την επάρκεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας. Αναλυτικότερα σχετικά με την εν λόγω αρμοδιότητα το διοικητικό συμβούλιο της επιχείρησης προσβλέπει στην επιδίωξη των ακόλουθων στόχων:

- Υλοποιεί με συνέπεια τις επιχειρησιακές στρατηγικές οι οποίες έχουν τεθεί, χρησιμοποιώντας αποτελεσματικά τους διαθέσιμους επιχειρηματικούς πόρους.
- Είναι αρμόδιο στο να αναγνωρίζει και να διαχειρίζεται αποτελεσματικά τους κινδύνους πάσης φύσεως, οι οποίοι συνδέονται με την επιχειρηματική και λειτουργική δραστηριότητα της επιχείρησης.

- Επιδιώκει τη λειτουργική αποτελεσματικότητα της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας ως προς την οργάνωση τη λειτουργία και τις αρμοδιότητες των μελών της όπως αυτές ορίζονται από τα σχετικά άρθρα του νόμου 4706.
- Είναι επίσης αρμόδιο στο να διασφαλίζει την αξιοπιστία των χρηματοοικονομικών στοιχείων και πληροφοριών τα οποία είναι απαραίτητα προκειμένου να προσδιορίζεται η χρηματοοικονομική θέση της εταιρείας καθώς και η μη χρηματοοικονομική θέση αυτής (άρθρο 151, Ν.4548/2018).
- Τέλος είναι υπεύθυνο προκειμένου η επιχείρηση να συμμορφώνεται με τα ισχύοντα νομικά και κανονιστικά πλαίσια τα οποία διέπουν τη λειτουργία της καθώς και όλους τους εφαρμοστέους εσωτερικούς κανονισμούς, πολιτικές και διαδικασίες που διέπουν τη λειτουργία της.

Επίσης βασική επιδίωξη του Διοικητικού Συμβουλίου της επιχείρησης, είναι να διασφαλίζει ότι το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου και οι λειτουργίες που περιλαμβάνονται σε αυτό, είναι ανεξάρτητες από τους επιχειρηματικούς τομείς που ελέγχουν, καθώς και ότι αυτές έχουν στη διάθεσή τους τους κατάλληλους πόρους οικονομικής ή άλλης φύσης, καθώς και τις κατάλληλες εξουσίες προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά όπως επιτάσσει ο ρόλος τους. Διασφαλίζει επίσης ότι οι γραμμές αναφοράς και οι αρμοδιότητες οι οποίες κατανέμονται στις διάφορες επιχειρησιακές λειτουργίες, είναι σαφείς, επαρκώς εκτελέσιμες και τεκμηριωμένες. Συνεπώς με βάση αυτό γίνεται κατανοητό ότι η αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων είναι ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου.

3.2 Πολιτική Καταλληλότητας των μελών του ΔΣ (άρθρο 3)

Η σύνταξη και διατήρηση της πολιτικής καταλληλότητας των μελών του διοικητικού Συμβουλίου αποτελεί μία νέα απαίτηση του νομοθετικού Πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης για τις ανώνυμες εταιρείες η οποία εισήχθη με τις διατάξεις του άρθρου 3 του νόμου 4706/2020.

Η πολιτική καταλληλότητας αποτελεί ένα επίσημο επιχειρησιακό κείμενο το οποίο εγκρίνεται από το διοικητικό συμβούλιο και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστο τα κάτωθι βασικά στοιχεία:

- Τις βασικές αρχές οι οποίες αφορούν στην επιλογή ή και την αντικατάσταση των μελών του διοικητικού Συμβουλίου καθώς και αυτές οι οποίες αφορούν στην ανανέωση της θητείας τους.
- Περιλαμβάνει επίσης τα κριτήρια αξιολόγησης τα οποία αφορούν στην καταλληλότητα των μελών του διοικητικού Συμβουλίου θέτοντας συγκεκριμένα προσωπικά και επαγγελματικά κριτήρια τα οποία είναι κατ' ελάχιστο τα εξής:
 - *Το ήθος*
 - *Η Φήμη*
 - *Η Επάρκεια Γνώσεων*
 - *Οι Επαγγελματικές Δεξιότητες*
 - *Η Ανεξαρτησία και*
 - *Η εμπειρία των υποψηφίων μελών του ΔΣ*
- Στην πολιτική καταλληλότητας περιλαμβάνονται επίσης και τα κριτήρια επαρκούς εκπροσώπησης ανά φύλο στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου. Σύμφωνα με αυτά η εκπροσώπηση ανά φύλο γίνεται με ποσοστό το οποίο δεν δύναται να υπολείπεται του 25% του συνόλου των μελών του διοικητικού οργάνου, ενώ σε περίπτωση κλάσματος το εν λόγω ποσοστό στρογγυλοποιείται στον προηγούμενο ακέραιο.
- Επίσης μία σημαντική καινοτομία η οποία εισάγεται με την πολιτική καταλληλότητας των μελών του διοικητικού Συμβουλίου είναι τα κριτήρια πολυμορφίας (Diversity) για την επιλογή των μελών. Τα κριτήρια πολυμορφίας στοχεύουν στη συγκέντρωση ενός ευρέος φάσματος προσόντων και δεξιοτήτων στα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, έτσι ώστε να υφίσταται ποικιλία απόψεων και να διευκολύνεται / ενισχύεται η διαδικασία λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων.

Στόχος της πολιτικής καταλληλότητας είναι να ενισχύει η σύνθεση του διοικητικού οργάνου συνθέτοντας αυτό με μέλη τα οποία διαθέτουν επάρκεια γνώσεων και δεξιοτήτων καθώς και τις απαραίτητες εμπειρίες οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να ασκούν αποτελεσματικά τις αρμοδιότητες και τα καθήκοντα που τους έχουν ανατεθεί εξυπηρετώντας επαρκώς το επιχειρηματικό μοντέλο και τις στρατηγικές της εταιρείας. Τονίζεται ότι, η πολιτική καταλληλότητας κατά τη σύνταξη της καθώς και κάθε τροποποίηση της, υποβάλλεται προς έγκριση στη γενική συνέλευση των μετόχων και αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας.

Επίσης αναφορικά με την εκλογή των μελών στο διοικητικό συμβούλιο ο νομοθέτης ισχυροποιεί τις διατάξεις διασφάλισης των εν λόγω επιχειρήσεων με την παράγραφο 4 του άρθρου 3 του νόμου 4706/2020. Σύμφωνα με αυτές, προκειμένου ένα υποψήφιο μέλος να εκλεγεί και να διατηρήσει την ιδιότητα του ως μέλους του διοικητικού οργάνου, επιβάλλεται να μην έχει εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση στο όνομά του, μέσω της οποίας να αναγνωρίζεται ζημιά από συναλλαγές της εταιρείας ή άλλης εισηγμένης εταιρείας όπως αυτή ορίζεται στο νομό 4548/18 για διάστημα τουλάχιστον ενός έτους πριν από την εκλογή του στο διοικητικό συμβούλιο. Τονίζεται επίσης ότι, το εν λόγω χρονικό διάστημα του ενός έτους, δύναται να ορίζεται και για μεγαλύτερο διάστημα εφόσον αυτό προβλέπεται ρητώς στο κωδικοποιημένο καταστατικό της επιχείρησης.

Προκειμένου η εταιρεία να διασφαλίζεται για την σαφή τήρηση των ανωτέρω διατάξεων για τα υποψήφια μέλη της, θα πρέπει κάθε ένα από αυτά να υποβάλει προς την εταιρεία υπεύθυνη δήλωση στην οποία να αναφέρει ότι δεν έχει εκδοθεί τελεσίδικη δικαστική απόφαση η οποία να αναγνωρίζει υπαιτιότητα του για ζημιογόνες συναλλαγές στο οριζόμενο χρονικό διάστημα, ενώ το κάθε υποψήφιο μέλος υποχρεούται να γνωστοποιεί άμεσα προς την εταιρεία την έκδοση τελεσίδικης δικαστικής απόφασης εφόσον συντρέχει τέτοια περίπτωση.

3.3 Σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου

Η σύνθεση του διοικητικού Συμβουλίου ως το αρμόδιο διοικητικό όργανο των επιχειρήσεων ορίζεται τόσο από τις διατάξεις του νόμου περί εταιρικής διακυβέρνησης όσο και από τις αντίστοιχες διατάξεις του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών (Ν.4548/2018, άρθρα 78 έως 80).

Το πλήθος των προσώπων μελών που συνθέτουν το διοικητικό συμβούλιο καθορίζεται σαφώς από το καταστατικό της επιχείρησης ή από απόφαση της γενικής συνέλευσης πάντα με βάση τα όρια που θέτονται στο καταστατικό. Ο αριθμός των μελών θα πρέπει να είναι κατ' ελάχιστον τρία (3) μέλη και σε κάθε περίπτωση όχι περισσότερα από δέκα πέντε (15). Στις περιπτώσεις όπου το ισχύον καταστατικό της επιχείρησης δεν προβλέπει επακριβή αριθμό μελών του διοικητικού Συμβουλίου η εν λόγω αρμοδιότητα υπόκειται σε απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων.

Δικαίωμα εκλογής ως μέλος διοικητικού συμβουλίου έχουν τόσο τα φυσικά όσο και τα νομικά πρόσωπα. Σε αυτά μπορούν να ορίζονται οι σύμβουλοι, οι μέτοχοι είτε οι μη

μέτοχοι, οι οποίοι είναι πάντοτε επανεκλέξιμοι και ελεύθερα ανακλητοί. Διευκρινίζεται δε, ότι στην περίπτωση που κάποιο νομικό πρόσωπο οριστεί ως μέλος διοικητικού συμβουλίου μιας ανώνυμης εταιρείας, τότε αυτό έχει την υποχρέωση να ορίσει κάποιο φυσικό πρόσωπο το οποίο θα το αντιπροσωπεύει και θα ασκεί τις εξουσίες ως μέλος του εταιρικού οργάνου.

Αναλυτικότερα το διοικητικό συμβούλιο απαρτίζεται από:

- **Εκτελεστικά Μέλη**
- **Μη Εκτελεστικά Μέλη**
- **Ανεξάρτητα μη Εκτελεστικά Μέλη**

Το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο στο να ορίζει την ιδιότητα των μελών του ως εκτελεστικών ή μη εκτελεστικών. Ειδικότερα για τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του εταιρικού οργάνου, αυτά δύνανται να ορίζονται / εκλέγονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή με απόφαση του Διοικητικού Συμβουλίου της εταιρείας και σε κάθε περίπτωση δεν υπολείπεται του 1/3 (33,3%) των συνολικών μελών του οργάνου και δεν είναι λιγότερα από δύο (2).

Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο περί εταιρικής διακυβέρνησης, εισάγεται επίσης σαφής πρόβλεψη κατά την οποία στις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου οι οποίες έχουν ως θέμα την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων της εταιρείας, καθώς και άλλα θέματα ημερησίας διατάξεως, η έγκριση των οποίων προϋποθέτει να λαμβάνεται απόφαση από τη γενική συνέλευση των μετοχών με αυξημένη απαρτία, στη συνέλευση του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να παρίστανται τουλάχιστον δύο (2) ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη προκειμένου αυτό να βρίσκεται σε απαρτία.

Με βάση τις εν λόγω διατάξεις καθίσταται σαφές ότι ο νομοθέτης ενισχύει τον ρόλο των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου στη διαδικασία λήψης επιχειρηματικών / διοικητικών αποφάσεων.

Επίσης, όσον αφορά τα τηρούμενα πρακτικά τόσο του Διοικητικού Συμβουλίου όσο και της Γενικής Συνέλευσης των μετόχων στα οποία περιλαμβάνονται θέματα που αφορούν στη συγκρότηση ή και τη θητεία των μελών του διοικητικού οργάνου, ορίζεται ότι αυτά υποβάλλονται εγκαίρως προς την επιτροπή κεφαλαιαγοράς εντός 20 εργάσιμων ημερών από το πέρας της συνεδρίασης του εκάστοτε οργάνου.

Όπως αναφέρει ο (Κουτούπης , Εταιρική Διακυβέρνηση σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του Νόμου 4706/2020 και τις βέλτιστες πρακτικές, 2021), ως βέλτιστη πρακτική εταιρικής διακυβέρνησης, σχετικά με τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου, ορίζεται η υψηλότερη αναλογία μη εκτελεστικών και ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών προκειμένου σε κάθε περίπτωση να διασφαλίζονται τα ακόλουθα:

- *Επαρκής Ισορροπία ως προς τη σύνθεση του Διοικητικού Συμβουλίου*
- *Βέλτιστη σύνθεση των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου*
- *Υψηλότερο επίπεδο προστασίας από ενδεχόμενες συγκρούσεις συμφερόντων*

3.4 Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου

Ο πρόεδρος του διοικητικού Συμβουλίου εκλέγεται από τα μέλη του διοικητικού οργάνου, στις περιπτώσεις που αυτός δεν έχει ήδη οριστεί με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή με ορισμό του από το καταστατικό της εταιρείας. Επίσης μέσω του καταστατικού ή σχετικής απόφασης της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή του διοικητικού Συμβουλίου, εκλέγεται και ο αναπληρωτής πρόεδρος (αντιπρόεδρος) του διοικητικού οργάνου.

Ορίζεται δε ότι ο πρόεδρος του διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να είναι μη εκτελεστικό μέλος. Σε αντίθεση με την εν λόγω διάταξη στις περιπτώσεις όπου ως πρόεδρος του διοικητικού Συμβουλίου οριστεί κάποιος εκ των εκτελεστικών μελών του οργάνου τότε υποχρεωτικά ορίζεται ένα εκ των μη εκτελεστικών μελών ως αντιπρόεδρος.

Ο ρόλος του προέδρου του Διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει τα κατωτέρω:

- Είναι αρμόδιος στο να προΐσταται των συνεδριάσεων του Διοικητικού Συμβουλίου
- Διασφαλίζει επαρκώς την αποτελεσματική διεξαγωγή των συνεδριάσεων του διοικητικού οργάνου
- Καθορίζει τα θέματα της ημερήσιας διάταξης
- Διασφαλίζει την έγκαιρη και ορθή πληροφόρηση όλων των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με τα εταιρικά θέματα
- Διασφαλίζει την αποτελεσματική οργάνωση των εργασιών του διοικητικού Συμβουλίου

- Είναι αρμόδιος να επικοινωνεί με το σύνολο των μετόχων της εταιρείας προκειμένου να τους παρέχει δίκαιη και ισότιμη Πληροφόρηση ώστε να ασκούν με επάρκεια τα δικαιώματά τους

Οι ανωτέρω αρμοδιότητες του προέδρου του διοικητικού Συμβουλίου ορίζονται τόσο στον νόμο όσο και στο καταστατικό της εταιρείας. Διευκρινίζεται δε ότι, η συνέλευση του Διοικητικού Συμβουλίου, δύναται να προβεί σε αντικατάσταση του προέδρου και του αναπληρωτή του οποιαδήποτε στιγμή. Παρόλα αυτά στις περιπτώσεις που τα εν λόγω πρόσωπα έχουν οριστεί είτε με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων είτε από πρόβλεψη του καταστατικού της εταιρείας, οι αποφάσεις αντικατάστασης τους από το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να λαμβάνονται κατόπιν πλειοψηφίας των δύο τρίτων (2/3) των μελών του οργάνου.

3.5 Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Όπως ειπώθηκε και ανωτέρω η σύνθεση του διοικητικού Συμβουλίου περιλαμβάνει κατά βάση εκτελεστικά μέλη. Τα εκτελεστικά μέλη του οργάνου είναι αρμόδια για:

- Να εφαρμόζουν την επιχειρησιακή στρατηγική η οποία καθορίζεται από το ίδιο το διοικητικό συμβούλιο
- Να πραγματοποιούν συνεχείς διαβουλεύσεις σε τακτικά χρονικά διαστήματα με τα μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με την αξιολόγηση της αποτελεσματικότητας και της καταλληλότητας της ανωτέρω επιχειρησιακής στρατηγικής
- Να ενημερώνουν εγγράφως τα μέλη του διοικητικού Συμβουλίου για περιπτώσεις εκτάκτων καταστάσεων κρίσεων και κινδύνων καθώς και για τη λήψη μέτρων αντιμετώπισης τους

Συνεπώς γίνεται κατανοητό ότι η αποτελεσματική εκτέλεση των επιχειρησιακών λειτουργιών σύμβολα με την υφιστάμενη επιχειρησιακή στρατηγική που έχει οριστεί σε κάθε εταιρεία αποτελεί ευθύνη των εκτελεστικών μελών του διοικητικού Συμβουλίου τα οποία σε κάθε περίπτωση κρίνονται και αξιολογούνται για την επάρκεια εφαρμογής τους.

3.6 Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Πέρα από τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, το νομοθετικό πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης, καθώς και ο νόμος περί ανωνύμων εταιρειών, ορίζει ότι αυτό συνθέτεται και από μη εκτελεστικά μέλη συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών.

Τα μη εκτελεστικά μέλη Καθώς και τα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη που συνθέτουν το διοικητικό συμβούλιο έχουν τις ακόλουθες υποχρεώσεις:

- Την τακτική παρακολούθηση και εξέταση της υλοποίησης της επιχειρησιακής στρατηγικής καθώς και της επίτευξης των επιχειρησιακών στόχων που έχουν τεθεί.
- Εποπτεύουν αποτελεσματικά τα εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ως προς την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί και ελέγχουν / αξιολογούν τις επιδόσεις τους.
- Εκφράζουν επιχειρηματολογώντας τις απόψεις τους, σχετικά με τις προτάσεις που υποβάλλονται προς τη συνέλευση του Διοικητικού Συμβουλίου από τα εκτελεστικά μέλη του οργάνου.

Συνεπώς γίνεται κατανοητό ότι ο ρόλος των μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, συμπεριλαμβανομένων και των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών, είναι εποπτικός και βοηθητικός ως προς την εκτέλεση των αρμοδιοτήτων των εκτελεστικών μελών του οργάνου.

3.7 Ανεξάρτητα Μη Εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου

Στο Νέο Πλαίσιο του νόμου 4706 για την εταιρική διακυβέρνηση πραγματοποιείται ιδιαίτερη μνεία στα ανεξάρτητα μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού Συμβουλίου σε σύγκριση με τα προβλεπόμενα στο Άρθρο 4 του νόμου 3016/2002. Στο νέο νομοθετικό πλαίσιο, ενισχύονται τα κριτήρια Ανεξαρτησίας των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών και δημιουργούνται υποχρεώσεις για τις επιχειρήσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου αναφορικά με την τακτική εξέταση των εν λόγω κριτηρίων.

Αναλυτικότερα Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 9 του νόμου 4706 ως ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος του ΔΣ, θεωρείται εκείνο το οποίο κατά τον ορισμό του ως μέλος και κατά τη διάρκεια της θητείας του, δεν έχει άμεσα ή έμμεσα στην κατοχή του

δικαιώματα ψήφου σε ποσοστό μεγαλύτερο του 0,5% του Εταιρικού Μετοχικού Κεφαλαίου, ενώ παράλληλα είναι απαλλαγμένο από σχέσεις οικονομικής, επιχειρηματικής, οικογενειακής ή άλλου είδους φύσης, οι οποίες θα μπορούσαν να επηρεάσουν τι να πω τις αποφάσεις του και την κρίση του.

Ειδικότερα ο νομοθέτης επεξηγεί αναλυτικά τις περιπτώσεις σχέσης εξάρτησης οι οποίες ενδεχομένως υφίστανται, στις διατάξεις της παραγράφου 2 του άρθρου 9 του Ν.4706/2020. Το Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας είναι επιφορτισμένο με την περιοδική (τουλάχιστον ετήσια) επανεξέταση της πλήρωσης των προϋποθέσεων ανεξαρτησίας της παρ. 2 του άρθρου 9 του Ν.4706/2020 και εφόσον διαπιστωθεί ότι αυτές εξέλιπαν, εκκινεί τις διαδικασίες αντικατάστασης του μέλους σύμφωνα με τις οδηγίες της παραγράφου 4.

Στις περιπτώσεις όπου υφίσταται απώλεια της ιδιότητας ενός ανεξάρτητου μη εκτελεστικού μέλους του διοικητικού Συμβουλίου (πχ, παραίτηση ή θάνατος), το οποίο έχει ως αποτέλεσμα ο αριθμός των εν λόγω μελών να υπολείπεται του 1/3 των συνολικών μελών του διοικητικού οργάνου όπως αυτός ορίζεται από το άρθρο 5 του νόμου το διοικητικό συμβούλιο είναι αρμόδιο στο να ορίζει ως αντικαταστάτη του ένα αναπληρωματικό μέλος είτε υφιστάμενο είτε νέο.

Βασική αρμοδιότητα των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού Συμβουλίου, είναι η υποβολή είτε από κοινού είτε το καθένα χωριστά, έγγραφων αναφορών και εκθέσεων προς την έκτακτη ή τακτική γενική συνέλευση των μετοχών ξεχωριστά από τις εκθέσεις τις οποίες υποβάλλουν προς το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας.

Τα τελευταία χρόνια ο ρόλος των μη εκτελεστικών μελών του διοικητικού Συμβουλίου ενισχύεται ολοένα και περισσότερο. Ενώ οι βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης προτείνουν τη σύνθεση περισσότερων μη εκτελεστικών μελών στο διοικητικό συμβούλιο ειδικότερα στις εισηγμένες εταιρείες (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας, Εταιρική Διακυβέρνηση, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος, 2021). Ειδικότερα, όπως αναφέρουν οι (Matolcsy, Stokes, & Wright, 2004), Όταν οι εταιρείες επενδύουν στην έρευνα και στην ανάπτυξη άλλων περιουσιακών στοιχείων τα οποία δεν αναγνωρίζονται στην κατάσταση χρηματοοικονομικής θέσης έχουν μεγαλύτερο όφελος στο να διατηρούν υψηλότερο ποσοστό ανεξάρτητων μελών στα διοικητικά τους συμβούλια.

Κεφάλαιο 4ο – Επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου

Στο τέταρτο κεφάλαιο της εργασίας μας θα μελετήσουμε αναλυτικά τις διατάξεις του νόμου περί εταιρικής διακυβέρνησης σχετικά με τις επιτροπές του διοικητικού Συμβουλίου. Το νέο νομοθετικό πλαίσιο, έχει επιφέρει αλλαγές στο εν λόγω θεματικό αντικείμενο θέτοντας νέες υποχρεώσεις προς τις ελληνικές επιχειρήσεις για την δημιουργία νέων επιτροπών του ΔΣ.

4.1 Εισαγωγικά για τις Επιτροπές του ΔΣ

Μέχρι και την ψήφιση του νόμου 4706 ο οποίος αναμόρφωσε το πλαίσιο εταιρικής διακυβέρνησης των εισηγμένων ελληνικών επιχειρήσεων, αυτές είχαν την υποχρέωση να συστήνουν μία **επιτροπή ελέγχου** όπως ορίζεται σχετικά με βάση τις διατάξεις του άρθρου 44 του νόμου 4449/2017.

Το νέο νομοθετικό πλαίσιο, έχει επιφέρει θεμελιώδεις αλλαγές στο εν λόγω θεματικό αντικείμενο, καθότι επιβάλλει στις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις την υποχρέωση σύστασης δύο νέων επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου οι οποίες λειτουργούν υποστηρικτικά προς αυτό Σύμφωνα με τις αρμοδιότητες που τους ανατίθενται. Έτσι κατόπιν εφαρμογής του νέου νομοθετικού πλαισίου οι ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις υποχρεούνται να συστήνουν και να λειτουργούν τις κάτωθι επιτροπές του διοικητικού Συμβουλίου:

- **Επιτροπή Ελέγχου** (άρθρο 44, Ν.4449/2017)
- **Επιτροπή Αποδοχών** (άρθρο 10 & 11, Ν.4706/2020)
- **Επιτροπή Υποψηφιοτήτων** (άρθρο 10 & 12, Ν.4706/2020)

Ο ρόλος των επιτροπών του διοικητικού Συμβουλίου είναι πολύ σημαντικός και προωθείται από τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης, καθότι λειτουργούν υποστηρικτικά ως προς το διοικητικό όργανο για συγκεκριμένα θέματα τα οποία άπτονται των αρμοδιοτήτων τους. Ο νόμος ορίζει ότι οι επιτροπές του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τριμελής, ενώ η σύνθεσή τους περιλαμβάνει αποκλειστικά μη εκτελεστικά μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου από τα οποία τουλάχιστον δύο θα πρέπει να είναι ανεξάρτητα. Επίσης Ως Πρόεδρος των ανωτέρω επιτροπών θα πρέπει πάντοτε να ορίζεται κάποιο ανεξάρτητο μη εκτελεστικό μέλος.

Στόχος των εν λόγω επιτροπών είναι:

- ✓ *Η διασφάλιση της επεξεργασίας θεμάτων από τα μη εκτελεστικά μέλη, τα οποία αποτελούν εστίες σύγκρουσης συμφερόντων (conflict of interest)*
- ✓ *Η συμμόρφωση της Εταιρείας με το Νομικό / Κανονιστικό Πλαίσιο (compliance)*

Προκειμένου να λειτουργούν αποτελεσματικά Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων που τους έχουν ανατεθεί οι επιτροπές του διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να διαθέτουν εγκεκριμένο και πάντοτε επικαιροποιημένο κανονισμού λειτουργίας εντός του οποίου θα πρέπει να ορίζεται με σαφήνεια όλο το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους οι διαδικασίες εκπλήρωσης των σκοπών τους καθώς και οι διαδικασίες σύγκλισης και συνεδριάσεων τους. Τονίζεται δε ότι, ο κανονισμός λειτουργίας των επιτροπών του Διοικητικού Συμβουλίου, θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να είναι αναρτημένος στον επίσημο ιστότοπο της εταιρίας όπως ορίζεται από τις διατάξεις της παραγράφου 4 του άρθρου 10 του νόμου 4706/2020. Επίσης προκειμένου να είναι αποτελεσματικές, οι επιτροπές δύναται να χρησιμοποιούν πάσης φύσεως πόρους τους οποίους κρίνεται απαραίτητο για να εκπληρώσουν το σκοπό τους, ενώ παρέχεται η δυνατότητα να χρησιμοποιούν και υπηρεσίες εξωτερικών συμβούλων.

4.2 Επιτροπή Ελέγχου (Audit Committee)

Η επιτροπή ελέγχου δεν αποτελεί κάτι καινούργιο για τις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις Όσον αφορά το πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης. Η υποχρέωση σύστασης τους Προβλεπόταν προγενέστερα με τις διατάξεις του άρθρου 44 του νόμου 4449/2017 οι οποίες εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι και σήμερα.

Με βάση τις ανωτέρω διατάξεις, η επιτροπή ελέγχου των σημερινών επιχειρήσεων θα πρέπει να είναι τουλάχιστον τριμελής και δύναται η σύνθεση της να πραγματοποιείται σύμφωνα με τις κάτωθι επιλογές:

- Επιτροπή η οποία θα αποτελείται μόνο από μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού Συμβουλίου
- Επιτροπή η οποία θα αποτελείται τόσο από μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού Συμβουλίου όσο και από τρίτα πρόσωπα
- Επιτροπή η οποία θα αποτελείται αποκλειστικά από τρίτα προς την εταιρεία πρόσωπα

Το είδος της επιτροπής ελέγχου καθώς και η θητεία, ο αριθμός και ιδιότητες των μελών της, θεσπίζονται με απόφαση της γενικής συνέλευσης των μετόχων ή από άλλο ισοδύναμο αυτής όργανο. Επίσης, τα μέλη της επιτροπής ελέγχου, ορίζονται από το διοικητικό συμβούλιο όταν αποτελεί επιτροπή αυτού ή από τη γενική συνέλευση των μετοχών σε περίπτωση που αποτελεί ανεξάρτητη επιτροπή.

Με βάση τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 44 του νόμου 4449/17, στις αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Η τακτική ενημέρωση του διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με τα αποτελέσματα του υποχρεωτικού ελέγχου που πραγματοποιείται από τους ορκωτούς ελεγκτές καθώς και την ακεραιότητα της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης.
- Παρακολουθεί τακτικά την διαδικασία της χρηματοοικονομικής πληροφόρησης και υποβάλλει προτάσεις και συστάσεις προς τα εμπλεκόμενα μέρη και το διοικητικό συμβούλιο επί αυτής.
- Παρακολουθεί την αποτελεσματικότητα των Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου, Διαχείρισης Κινδύνων και Διασφάλισης Ποιότητας, ενώ παράλληλα και κατά περίπτωση παρακολουθεί και την αποτελεσματικότητα εφαρμογής του προγράμματος εσωτερικού ελέγχου που εφαρμόζεται από τη Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου της εταιρείας για θέματα τα οποία αφορούν στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση.
- Επίσης παρακολουθεί τον έλεγχο των ετήσιων ατομικών και ενοποιημένων χρηματοοικονομικών καταστάσεων ως προς την απόδοση του.
- Επισκοπή και παρακολουθεί την ανεξαρτησία των ορκωτών ελεγκτών λογιστών και των ελεγκτικών εταιρειών και διασφαλίζει την καταλληλότητα των παρεχόμενων από αυτούς υπηρεσιών.
- Τέλος, ευθύνη της επιτροπής ελέγχου είναι η διαδικασία επιλογής και διορισμού των ορκωτών ελεγκτών-λογιστών ή των ελεγκτικών εταιρειών, οι οποίες αναλαμβάνουν τον τακτικό έλεγχο των ετήσιων χρηματοοικονομικών καταστάσεων

Ακόμη, στις αρμοδιότητες της επιτροπής ελέγχου συμπεριλαμβάνεται και η επικοινωνία με την Επιτροπή Λογιστικής Τυποποίησης και Ελέγχων (ΕΛΤΕ) για τις οντότητες δημοσίου συμφέροντος σχετικά με ευρήματα ποιοτικού ελέγχου τα οποία εντοπίζονται

από τους ορκωτούς ελεγκτές και τις ελεγκτικές εταιρείες παρέχοντας τους όλα τα απαραίτητα στοιχεία και πληροφορίες.

Αποτελεί ευθύνη των ελεγχόμενων οντοτήτων, η ανάρτηση στην επίσημη ιστοσελίδα της οργανωμένης αγοράς εντός διαστήματος 20 ημερών από τη συνεδρίαση του διοικητικού Συμβουλίου καθώς και η αντίστοιχη υποβολή προς την επιτροπή κεφαλαιαγοράς, των πρακτικών συνεδριάσεων τα οποία περιλαμβάνουν θέματα αναφορικά με τη σύνθεση, στελέχωση, ορισμού, εκλογή και αντικατάσταση των μελών της επιτροπής ελέγχου.

4.3 Επιτροπή Αποδοχών (Remuneration Committee)

Η επιτροπή αποδοχών αποτελεί μία νέα επιτροπή του διοικητικού Συμβουλίου στόχος της οποίας είναι η τήρηση των διατάξεων των άρθρων 109 έως 112 του νόμου 4548/2018 περί ανωνύμων εταιρειών σχετικά με τις αποδοχές των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου.

Στις αρμοδιότητες της επιτροπής αποδοχών συμπεριλαμβάνονται τα ακόλουθα:

- Η διατύπωση προτάσεων προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου σχετικά με την πολιτική αποδοχών η οποία υποβάλλεται προς έγκριση στη γενική συνέλευση των μετοχών.
- Η διατύπωση προτάσεων προς τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου Σχετικά με τις αποδοχές των προσώπων τα οποία εμπίπτουν στις διατάξεις της πολιτικής αποδοχών, καθώς επίσης και για τις αποδοχές των διευθυντικών στελεχών και του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας.
- Επίσης η επιτροπή εξετάζει τις πληροφορίες οι οποίες συμπεριλαμβάνονται στην ετήσια έκθεση αποδοχών η οποία υποβάλλεται προς τη γενική συνέλευση των μετοχών και υποβάλλει προτάσεις και γνώμες προς το διοικητικό συμβούλιο, σχετικά με τις πληροφορίες αυτές.

Επίσης η επιτροπή αποδοχών είναι επιφορτισμένη με τη σύνταξη και υποβολή της πολιτικής αποδοχών στο διοικητικό συμβούλιο προς έγκριση. Κατόπιν έγκρισης από το διοικητικό συμβούλιο η πολιτική υποβάλλεται προς έγκριση και στη γενική συνέλευση των μετοχών. Η διαδικασία εγκρίσεων και τροποποιήσεων της πολιτικής αποδοχών καθορίζεται από τις διατάξεις του νόμου 4548/2018.

Βασικές στοχεύσεις της πολιτικής αποδοχών είναι οι ακόλουθες:

- Η συμμόρφωση των επιχειρήσεων με τα ισχύοντα θεσμικά κανονιστικά και εποπτικά πλαίσια που διέπουν τη λειτουργία τους
- Η βιώσιμη ανάπτυξη των επιχειρήσεων μέσω της ευθείας προώθησης του αισθήματος δικαίων ανταμοιβών καθώς και της δέσμευσης και επιβράβευσης των στελεχών τους
- Η προσέλκυση ικανών στελεχών και η μακροχρόνια παραμονή τους στην εταιρεία καθώς και η παρακίνηση των υπαρχόντων
- Η ενίσχυση και ταύτιση των συμφερόντων των διοικητικών στελεχών με αυτά των μετοχών
- Η παροχή κινήτρων, τα οποία θα διασφαλίζουν η μέγιστη δυνατή αξία για τους μετόχους μέσω της παροχής ανταγωνιστικών αποδοχών, καθώς και η θέσπιση ισχυρών βάσεων για τη δημιουργία αξίας στο σύνολο του οργανισμού, προς όφελος των εμπλεκόμενων μερών.

Βασικός σκοπός της πολιτικής αποδοχών είναι να συμβάλλει ουσιαστικά στη μεγιστοποίηση της αξίας της επιχείρησης και να διαμορφώνει μία κουλτούρα η οποία θα στοχεύει στην επίτευξη υψηλών αποδόσεων των στελεχών καθώς και διαρκούς εξέλιξης και βελτίωσης σε όλα τα επίπεδα.

4.4 Επιτροπή Υποψηφιοτήτων (Nomination Committee)

Η επιτροπή υποψηφιοτήτων αποτελεί τη δεύτερη νέα επιτροπή η οποία εισάγεται με το νέο ρυθμιστικό πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές εισηγμένες επιχειρήσεις. Ο νόμος επίσης παρέχει τη δυνατότητα Η επιτροπή αποδοχών και η επιτροπή υποψηφιοτήτά του να λειτουργούν ως μία επιτροπή.

Βασικές αρμοδιότητες και σκοπός λειτουργίας της επιτροπής υποψηφιοτήτων είναι:

- Είναι επιφορτισμένη με τον εντοπισμό προσώπων κατάλληλων για την απόκτηση της ιδιότητας του μέλους του Διοικητικού Συμβουλίου σε συνδυασμό με την πολιτική καταλληλότητας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία θα καθορίζει τα κριτήρια καταλληλότητας.

- Συμβάλλει στη στελέχωση των Διοικητικών Συμβουλίων των εισηγμένων εταιρειών με πρόσωπα που διαθέτουν τα απαιτούμενα - εχέγγυα ήθους, γνώσεων και εμπειρίας - για την αποτελεσματική άσκηση των καθηκόντων τους ως μελών του Διοικητικού Συμβουλίου τόσο ανάλογα με την ιδιότητά τους ως εκτελεστικών, μη εκτελεστικών και ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών όσο και με βάση την κατανομή των καθηκόντων τους.

Κεφάλαιο 5ο – Οργανωτικές Διατάξεις περί Εταιρικής Διακυβέρνησης

Το κεφάλαιο αυτό αναλώνονται στη μελέτη των οργανωτικών διατάξεων και ρυθμίσεων οι οποίες προωθούνται από το νομοθετικό πλαίσιο του νόμου 4706 για την εταιρική διακυβέρνηση των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων. Ιδιαίτερες αναφορές στο παρόν κεφάλαιο πραγματοποιούνται σχετικά με το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης το οποίο τηρούν οι επιχειρήσεις την υποχρέωση τήρησης κανονισμού λειτουργίας ενώ ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στην οργάνωση και λειτουργία της μονάδας εσωτερικού ελέγχου.

5.1 Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης (Corporate Governance System)

Όπως Αναφέρθηκε ανωτέρω η εταιρική διακυβέρνηση αποτελεί ένα σύστημα το οποίο υποστηρίζει και Βοήθα της επιχείρησης στον επιτυχών τους μακροπρόθεσμους στόχους τους. Στο σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης περιλαμβάνονται τόσο οι εσωτερικοί φορείς των επιχειρήσεων όπως είναι το διοικητικό συμβούλιο η διοίκηση και οι μέτοχοι καθώς και οι εξωτερικοί φορείς όπως είναι οι αγορές η κοινωνία και οι κανόνες δικαίου.

Όπως αναφέρουν οι (Κουτούπης, Γαρεφαλάκης, & Κυριακόγκωνας , Εταιρική Διακυβέρνηση, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος, 2021), το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης των σύγχρονων επιχειρήσεων απεικονίζεται ως εξής:

Εικόνα 1 ΣΥΣΤΗΜΑ ΕΤΑΙΡΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Επίσης σύμφωνα με την (Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ, 2022), Το σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί ένα σύστημα σχέσεων ανάμεσα στα διοικητικά στελέχη των επιχειρήσεων το διοικητικό συμβούλιο τους μετόχους καθώς και τα λοιπά εμπλεκόμενα μέρη. Ουσιαστικά αυτό συνιστά μία δομή η οποία προσεγγίζει και θέτει τους εταιρικούς στόχους, προσδιορίζει τα απαιτούμενα μέσα προκειμένου αυτοί να επιτευχθούν, εντοπίζει τους κινδύνους που απειλούν την επιχειρηματική λειτουργία και οργανώνει ένα αποτελεσματικό σύστημα διαχείρισης τους. Επίσης ένα αποτελεσματικό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης παρακολουθεί την απόδοση των εκτελούμενων διαδικασιών καθώς και τη συμμόρφωση των εμπλεκόμενων προσώπων με την εφαρμογή των πολιτικών και κανόνων που θεσπίζονται στους οργανισμούς.

Βασικό συστατικό του συστήματος εταιρικής διακυβέρνησης αποτελεί η μονάδα κανονιστικής συμμόρφωσης των επιχειρήσεων. Κύριος στόχος και αποστολή της εν λόγω μονάδας, είναι να θεσπίζει και να εφαρμόζει τις κατάλληλες και σε κάθε περίπτωση επικαιροποιημένες πολιτικές και διαδικασίες, προκειμένου να υφίστανται τα κατάλληλα επίπεδα συμμόρφωσης του οργανισμού με τα ισχύοντα ρυθμιστικά πλαίσια που διέπουν τη λειτουργία του.

5.2 Κανονισμός Λειτουργίας

Ο κανονισμός λειτουργίας δεν αποτελεί κάτι νέο για το πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών επιχειρήσεων. Αντίθετος σχετική πρόβλεψη υπήρχε και στο προ ισχύον νομοθετικό πλαίσιο του νόμου 3016 με τη διαφορά ότι στον εν λόγω νόμο αναφερόταν ως εσωτερικός κανονισμός λειτουργίας.

Έτσι οι επιχειρήσεις οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νομοθετικού Πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης του νόμου 4706/2020, θα πρέπει να διαθέτουν επικαιροποιημένο κανονισμό λειτουργίας για αυτές καθώς και για τις σημαντικές θυγατρικές τους.

Αρμόδιο όργανο για την κατάρτιση καθώς και για την οποιαδήποτε τροποποίηση πραγματοποιείται στον κανονισμό λειτουργίας της επιχείρησης είναι το διοικητικό συμβούλιο. Τονίζεται δε υποχρέωση οι επιχειρήσεις να αναρτούν και να διατηρούν μία περίληψη του τηρουμένου κανονισμού λειτουργίας στην επίσημη ιστοσελίδα τους.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παραγράφου 3 του άρθρου 14 του νόμου 4706/2020, ο κανονισμός λειτουργίας περιλαμβάνει κάτι ελάχιστο τα ακόλουθα:

- Την εσωτερική οργανωτική διάρθρωση της επιχείρησης, καθώς και τα αντικείμενα των επιχειρησιακών της μονάδων, των επιτροπών της, των επικεφαλής τους, καθώς και όλες τις γραμμές αναφοράς από και προς τη διοίκηση της εταιρείας
- Τα κύρια σημεία αναφοράς καθώς και τα βασικά χαρακτηριστικά του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου και ιδιαίτερα αυτά της λειτουργίας της μονάδας εσωτερικού ελέγχου, της μονάδας διαχείρισης κινδύνων και της μονάδας κανονιστικής συμμόρφωσης.
- Επίσης θα πρέπει να περιλαμβάνει ειδικές αναφορές σχετικά με τη διαδικασία προσλήψεων των διευθυντικών στελεχών της ανώτερης διοίκησης καθώς και αυτές της αξιολόγησης της απόδοσης τους.
- Τις διαδικασίες συμμόρφωσης των διευθυντικών στελεχών καθώς και των προσώπων που διατηρούν στενούς δεσμούς με αυτά.
- Διαδικασίες γνωστοποιήσεων για ύπαρξη σχέσεων εξάρτησης των ανεξάρτητων μη εκτελεστικών μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και των προσώπων τα οποία διατηρούν στενούς δεσμούς με τα εν λόγω πρόσωπα.
- Τις διαδικασίες κάλυψης των υποχρεώσεων οι οποίες επιβάλλονται από τις διατάξεις του νόμου περί ανωνύμων εταιρειών (Ν. 4548/2018), αναφορικά με τις συναλλαγές που πραγματοποιούνται με συνδεδεμένα μέρη.
- Διαδικασίες και πολιτικές που εφαρμόζονται αναφορικά με την πρόληψη καθώς και την αντιμετώπιση καταστάσεων σύγκρουσης συμφερόντων (Conflict of interests).
- Τις διαδικασίες συμμόρφωσης των επιχειρήσεων με τα ισχύοντα νομικά και κανονιστικά πλαίσια που διέπουν τη λειτουργία τους.
- Τις διαδικασίες διαχείρισης προνομιακών πληροφοριών καθώς και αυτές τις ενημερώσεις του επενδυτικού κοινού.
- Τις πολιτικές και διαδικασίες αξιολόγησης της επάρκειας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για θέματα που αφορούν στη χρηματοοικονομική πληροφόρηση που παράγεται τόσο σε ατομική όσο και σε ενοποιημένη βάση.

- Τις πολιτικές και διαδικασίες εκπαίδευσης των μελών του διοικητικού Συμβουλίου καθώς και των ανώτερων διευθυντικών στελεχών και του λοιπού προσωπικού της εταιρείας, ιδιαίτερα για τα πρόσωπα τα οποία εμπλέκονται στις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου, διαχείρισης κινδύνων, κανονιστικής συμμόρφωσης και Πληροφοριακών Συστημάτων.
- Τέλος στον κανονισμό λειτουργίας, περιλαμβάνεται και η πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης η οποία υιοθετείται από την εταιρεία, όπου αυτό απαιτείται.

Με βάση το νέο πλαίσιο περί Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ν.4706/2020, το περιεχόμενο του Κανονισμού Λειτουργίας, εμφανίζεται ενισχυμένο ως προς τις απαιτήσεις του σε σχέση με το περιεχόμενο το οποίο ορίζονταν με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Ν.3016/2002.

Ο ορκωτός ελεγκτής λογιστής ή η ελεγκτική εταιρεία οφείλει να επιβεβαιώνει στην Έκθεση Ελέγχου ότι η Εταιρεία διαθέτει επικαιροποιημένο κανονισμό λειτουργίας με το προβλεπόμενο περιεχόμενο, σύμφωνα με το άρθρο 14 του Ν.4706/2020 (άρθρο 21, Ν.4706/2020).

5.2 Αξιολόγηση του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου (ΣΕΕ)

Όπως αναφέρει ο (Πουσπουρίκας, 2018), η βασική προϋπόθεση για την ύπαρξη ουσιαστικού ελέγχου, από πλευράς διοίκησης, στο σύνολο της εσωτερικής λειτουργίας της οντότητας, είναι η ύπαρξη ενός κατάλληλα δομημένου, όπως αποκαλείται στη σύγχρονη βιβλιογραφία «Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου» ή «Συστήματος Διοικητικού Ελέγχου» ή «Συστήματος Εσωτερικών Δικλείδων Διεύθυνσης». Οι ανωτέρω όροι αποδίδονται στην εγχώρια και διεθνή βιβλιογραφία με την ίδια έννοια και περιεχόμενο και στο εξής θα αποδίδεται ως «Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου».

Το σύστημα εσωτερικού ελέγχου είναι ουσιαστικά ένα μέσο το οποίο συλλέγει και χρησιμοποιεί πληροφορίες στοχεύοντας στο να ενισχύσει και να συντονίσει τις διαδικασίες λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων σχεδιασμού και ελέγχου των επιχειρήσεων. Καθώς και να καθοδηγήσει αποτελεσματικά οι συμπεριφορές και τις ενέργειες των εμπλεκόμενων μερών (Bhimani, Horngren, Datar, & Rajan, 2012).

Ουσιαστικά το σύστημα εσωτερικού ελέγχου έχει άμεση συσχέτιση με την εσωτερική οργάνωση καθώς και τις διαδικασίες ελέγχου των επιχειρησιακών δραστηριοτήτων και

συνδέεται εννοιολογικά με τα σημεία εκείνα τα οποία το συνθέτουν δηλαδή τα μέτρα ελέγχου (Φίλος, 2004).

Σύμφωνα με την (COSO, 2012), Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου ορίζεται μία διαδικασία η οποία θεσπίζεται με ευθύνη του Διοικητικού Συμβουλίου και εφαρμόζεται από την εκτελεστική διοίκηση και τα λοιπά στελέχη της εταιρείας, έχοντας ως στόχο να παρέχει εύλογη διασφάλιση σχετικά με την επίτευξη των στόχων που θέτονται και σχετίζονται με τη λειτουργία του οργανισμού.

Όπως ειπώθηκε και στην προηγούμενη ενότητα, ένα βασικό συστατικό του περιεχομένου του κανονισμού λειτουργίας της επιχείρησης, είναι η παροχή οδηγιών, κριτηρίων, πολιτικών και διαδικασιών, σχετικά με την περιοδική αξιολόγηση του συστήματος εσωτερικού ελέγχου για θέματα τα οποία σχετίζονται με θέματα *Χρηματοοικονομικής και Μη Χρηματοοικονομικής Πληροφόρηση, Διαχείρισης Κινδύνων και Κανονιστικής Συμμόρφωσης*

Η απόφαση 1/891/30-09-2020 (τροποποίηση με την 2/917/17-06-2021) του Διοικητικού Συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, εξειδικεύει το περιεχόμενο του Κανονισμού Λειτουργίας σχετικά με την αξιολόγηση του ΣΕΕ. Συγκεκριμένα η εν λόγω απόφαση, ταυτίζει την αξιολόγηση του ΣΕΕ με το πλαίσιο που ορίζεται από την COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission), και καθορίζει τα ακόλουθα αντικείμενα αξιολόγησης του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου:

- ✓ *Περιβάλλον Ελέγχου (Control Environment)*
- ✓ *Διαχείριση Κινδύνων (Risk Management)*
- ✓ *Ελεγκτικοί Μηχανισμοί και Δικλείδες Ασφαλείας (Control Activities)*
- ✓ *Συστήματα Πληροφόρησης και Επικοινωνίας (Information and Communication)*
- ✓ *Παρακολούθηση του ΣΕΕ (Monitoring)*

Εικόνα 2 COSO Cube

5.3 Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου

Με το άρθρο 15 του Ν.4706/2020, καθορίζονται τα ζητήματα Οργανωτικής Διάρθρωσης της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου (ΜΕΕ). Η μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου αποτελεί ανεξάρτητη οργανωτική μονάδα και έχει ως στόχο την παρακολούθηση και βελτίωση Πολιτικών, Διαδικασιών και Λειτουργιών της Εταιρείας, οι οποίες σχετίζονται με το Σύστημα Εσωτερικού Ελέγχου.

Με βάση το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο περί εταιρικής διακυβέρνησης του νόμου 3016/2002, αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση για τις επιχειρήσεις οι οποίες επιθυμούσαν την εισαγωγή των μετοχών ή άλλων αξιών σε οργανωμένη χρηματιστηριακή αγορά, να διαθέτουν οργανωμένη και λειτουργική μονάδα εσωτερικού ελέγχου.

Ορίζονταν επίσης ότι οι εσωτερικοί ελεγκτές θα πρέπει να είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης καθώς και ανεξάρτητη κατά την άσκηση των καθηκόντων τους ενώ η ίδια η μονάδα εσωτερικού ελέγχου αποτελεί ανεξάρτητη υπηρεσιακή μονάδα η οποία δεν υπάγεται υπηρεσιακά Σε καμία άλλη διεύθυνση της εταιρείας.

Το νέο νομοθετικό Πλαίσιο του νόμου 4706 στο άρθρο 15 εισάγει την υποχρέωση ύπαρξης του Επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου ο οποίος ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο. Το προ ισχύον νομοθετικό πλαίσιο δεν περιελάμβανε διατάξεις σχετικά με την ύπαρξη επικεφαλής για τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου, ενώ τόνιζε ότι τα στελέχη της μονάδας ορίζονταν από το διοικητικό συμβούλιο κάτι το οποίο δεν εφαρμόζεται με το καινούργιο νομοθετικό πλαίσιο.

Ο επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου ορίζεται από το διοικητικό συμβούλιο κατόπιν πρότασης της επιτροπής ελέγχου και θα πρέπει να αποτελεί πρόσωπο το οποίο είναι αποκλειστικής και πλήρους απασχόλησης στην εταιρεία. Επίσης το εν λόγω πρόσωπο θα πρέπει να είναι λειτουργικά ανεξάρτητο και αντικειμενικό ως προς την άσκηση των καθηκόντων που του έχουν ανατεθεί, καθώς και να διαθέτει επαρκείς γνώσεις και κατάλληλες επαγγελματικές εμπειρίες προκειμένου να μπορεί να ασκεί τα καθήκοντά αποτελεσματικά.

Τονίζεται δε ότι, ως επικεφαλής της μονάδας δεν δύναται να οριστεί κάποιο μέλος του διοικητικού συμβουλίου η πρόσωπο το οποίο διαθέτει δικαίωμα ψήφου στις διαρκείς επιτροπές της εταιρείας ή διαθέτει στενούς δεσμούς με τα παραπάνω πρόσωπα οι άλλες εταιρείες του ομίλου.

Οι εσωτερικοί ελεγκτές για την άσκηση των καθηκόντων τους θα πρέπει να διαθέτουν απεριόριστη πρόσβαση σε όλα τα αρχεία στοιχεία και πληροφορίες των επιχειρησιακών μονάδων της επιχείρησης.

Ο Επικεφαλής της ΜΕΕ, είναι αρμόδιος να υποβάλλει προς την Επιτροπή Ελέγχου, το Ετήσιο Πρόγραμμα Ελέγχου καθώς και τις απαιτήσεις των διαθέσιμων πόρων και τις αναμενόμενες επιπτώσεις από τους περιορισμούς αυτών. Τονίζεται ότι το ετήσιο πρόγραμμα ελέγχου καταρτίζεται με βάση την αξιολόγησης κινδύνων της Εταιρείας, λαμβάνοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Ελέγχου. Συνεπώς ο νόμος ορίζει τη λειτουργία της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου με βάση τον Κίνδυνο (Risk Based Internal Audit – RBIA)

Η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου, διαθέτει Εσωτερικό Κανονισμό Λειτουργίας ο οποίος εγκρίνεται από το Διοικητικό Συμβούλιο. Η σύνθεση της Μονάδας Εσωτερικού Ελέγχου, περιλαμβάνει τον κατάλληλο αριθμό ελεγκτών, ο οποίος είναι ανάλογος με:

- ✓ *Το μέγεθος της Εταιρείας*
- ✓ *Τον αριθμό των υπαλλήλων της*
- ✓ *Τα γεωγραφικά στοιχεία που δραστηριοποιείται*
- ✓ *Τον Αριθμό των Λειτουργιών και των Επιτελικών Μονάδων*

Για σκοπούς εφαρμογής των κανόνων της Εταιρικής Διακυβέρνησης, η Μονάδα Εσωτερικού Ελέγχου:

A) Παρακολουθεί, ελέγχει και αξιολογεί:

- ✓ *Την εφαρμογή του Κανονισμού Λειτουργίας της Εταιρείας καθώς και του Συστήματος Εσωτερικού Ελέγχου*
- ✓ *Τους μηχανισμούς Διασφάλισης Ποιότητας*
- ✓ *Τους μηχανισμούς Εταιρικής Διακυβέρνησης*
- ✓ *Την τήρηση των δεσμεύσεων για κεφάλαια που αντλήθηκαν από ρυθμιζόμενη αγορά*

B) Συντάσσει εκθέσεις προς τις ελεγχόμενες μονάδες, στις οποίες αναφέρει τα ευρήματα, αναφορικά με τα εξής:

- ✓ *Τους κινδύνους που απορρέουν από τα εν λόγω ευρήματα*
- ✓ *Τις προτάσεις βελτίωσης των εν λόγω ευρημάτων, εφόσον υπάρχουν*

Οι εν λόγω εκθέσεις, αφού ενσωματώσουν τις απόψεις των ελεγχόμενων μονάδων, τις συμφωνηθείσες δράσεις, τους περιορισμούς στο εύρος του ελέγχου και τις περιπτώσεις ανάληψης ή μη ανάληψης κινδύνου και οι τελικές προτάσεις και αποτελέσματα του ελέγχου, κοινοποιούνται προς την Επιτροπή Ελέγχου.

Γ) Υποβάλλει κάθε τρεις (3) τουλάχιστον μήνες στην επιτροπή ελέγχου αναφορές, στις οποίες περιλαμβάνονται τα σημαντικότερα θέματα και οι προτάσεις της, σχετικά με τις τα καθήκοντα των περ. Α) και Β) ανωτέρω, τις οποίες η επιτροπή ελέγχου παρουσιάζει και υποβάλλει μαζί με τις παρατηρήσεις της στο Διοικητικό Συμβούλιο.

Ορίζεται επίσης ότι στα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες του επικεφαλής της μονάδας εσωτερικού ελέγχου περιλαμβάνονται τα εξής:

- ✓ Η παράσταση του στις γενικές συνελεύσεις των μετόχων της εταιρείας
- ✓ Η συνεργασία του με την επιτροπή κεφαλαιαγοράς προκειμένου να διευκολύνει το έργο της καθώς και η παροχή οποιασδήποτε πληροφορίας ζητηθεί εγγράφως

Γίνεται κατανοητό ότι το νέο νομοθετικό Πλαίσιο θεσπίζει έναν πολύ σημαντικό ρόλο για τη μονάδα εσωτερικού ελέγχου και τα στελέχη που τη συνθέτουν σε θέματα εταιρικής διακυβέρνησης. Οι βέλτιστες πρακτικές απαιτούν από τις εισηγμένες ελληνικές επιχειρήσεις να διαθέτουν άρτια οργανωμένες και λειτουργικές μονάδες εσωτερικού ελέγχου, οι οποίες να είναι σε θέση να εκτελούν με αποτελεσματικότητα τις αρμοδιότητες που τους έχουν ανατεθεί και να συμβάλουν ενεργά στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και λειτουργίας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου.

5.4 Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης

Η Εταιρεία Υιοθετεί και Εφαρμόζει Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης, ο οποίος έχει καταρτισθεί από «Φορέα Εγνωσμένου Κύρους» ο οποίος:

- *Συντάσσεται από Εταιρεία Ορκωτών Ελεγκτών ή άλλο φορέα εγνωσμένου κύρους (Αναγνωρισμένος από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς) ή*
- *Υιοθετεί τον Κώδικα Εταιρικής Διακυβέρνησης του Ελληνικού Συμβουλίου Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΕΣΕΔ)*

Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης (ΚΕΔ), εκδίδεται με βάση την αρχή «Συμμόρφωση ή Εξήγηση για τις Αποκλίσεις» και πρέπει να ακολουθεί τις βέλτιστες

διεθνείς πρακτικές (άρθρο 4 απόφαση 2/905/03-03-2021 – ΕΚ). Ο Κώδικας Εταιρικής Διακυβέρνησης ακολουθεί την προσέγγιση «συμμόρφωση ή εξήγηση» και απαιτεί από τις εισηγμένες εταιρείες που επιλέγουν να τον εφαρμόζουν, να δημοσιοποιούν την πρόθεσή τους αυτή και είτε να συμμορφώνονται με το σύνολο των ειδικών πρακτικών του Κώδικα, είτε να εξηγούν τους λόγους μη συμμόρφωσής τους με συγκεκριμένες ειδικές πρακτικές.

Οι υπόχρεες εταιρείες, έχουν την ελευθερία και την ευελιξία να επιλέγουν τον κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης που επιθυμούν να εφαρμόζουν, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά τους, τη μετοχική τους σύνθεση και τα κριτήρια που επιλέγουν.

Κεφάλαιο 6ο – Ενημέρωση του Επενδυτικού Κοινού

Στο έκτο και τελευταίο κεφάλαιο της εργασίας μας θα αναφερθούμε και θα μελετήσουμε τις διατάξεις του νομοθετικού Πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης οι οποίες αναφέρονται στην ενημέρωση του επενδυτικού κοινού για τα διάφορα επιχειρησιακά θέματα τα οποία είναι απαραίτητα για την άσκηση των δικαιωμάτων τους. Ο νέος νόμος δίνει ιδιαίτερη έμφαση στην ενημέρωση των μετοχών και των λοιπών επενδυτών για τις εταιρικές υποθέσεις κυρίως για τις περιπτώσεις που αφορούν την ενημέρωση αυτού για τα υποψήφια μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου.

6.1 Εισαγωγικά για την Ενημέρωση των Επενδυτών

Η ενημέρωση των επενδυτών σχετικά με τις εταιρικές υποθέσεις προς σκοπό άσκησης των καθηκόντων τους, αποτελεί ένα πολύ σημαντικό και κρίσιμο ζήτημα το οποίο τυγχάνει ιδιαίτερης επαγγελματικής και ακαδημαϊκής μελέτης τα τελευταία χρόνια.

Όπως Αναφέρθηκε και στις εισαγωγικές ενότητες της εργασίας μας σχετικά με την αναθεώρηση του προγενέστερου πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης και την ψήφιση του νόμου 4706/2020, το νέο πλαίσιο έχει ενσωματώσει στην ελληνική νομοθεσία την οδηγία 2017/828 του Ευρωπαϊκού κοινοβουλίου σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των μετόχων στις εισηγμένες στο χρηματιστήριο επιχειρήσεις.

Γίνεται Λοιπόν κατανοητό ότι το νέο νομοθετικό εγχείρημα δίνει ιδιαίτερη βάση στην εφαρμογή βέλτιστων πρακτικών και κανόνων σχετικά με την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού και την ισάξια διάχυση πληροφοριών οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου αυτό να ασκεί τα καθήκοντα και τα δικαιώματα που έχει. Ο νέος νόμος δίνει δε ιδιαίτερη βάση στην ενημέρωση των επενδυτών αναφορικά με τα υποψήφια μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς και τις λοιπές πηγές πληροφόρησης οι οποίες παράγονται από την εταιρεία για διάφορα επιχειρησιακά θέματα, όπως η Δήλωση Εταιρικής Διακυβέρνησης.

Ιδιαίτερα σημαντικός στην εν λόγω λειτουργία ενημέρωσης του επενδυτικού κοινού, είναι ο ρόλος που επιτελούν η μονάδα εξυπηρέτησης μετοχών καθώς και η μονάδα εταιρικών ανακοινώσεων που λειτουργούν στις επιχειρήσεις, όπως αυτές ορίζονται από τις διατάξεις των άρθρων 19 και 20 του νόμου 4706/2020.

6.2 Ενημέρωση Επενδυτών για τα Υποψήφια μέλη του ΔΣ

Οι διατάξεις του άρθρου 18 του νόμου 4706/2020, αναφέρονται στις υποχρεώσεις του Διοικητικού Συμβουλίου να ενημερώνει το επενδυτικό κοινό σχετικά με τα υποψήφια μέλη του, καθώς και τους τρόπους με τους οποίους παρέχεται η εν λόγω ενημέρωση.

Σύμφωνα με τις διατάξεις αυτές, προκειμένου για την εκλογή νέων μελών στο διοικητικό συμβούλιο της οντότητας, το εταιρικό όργανο υποχρεούται να αναρτά στην επίσημη ιστοσελίδα της εταιρείας σε διάστημα το πολύ 20 ημερών από την γενική συνέλευση του, τα ακόλουθα στοιχεία σχετικά με τα υποψήφια μέλη του:

- Αιτιολόγηση σχετικά με την πρόταση των υποψηφίων μελών του
- Τα επίσημα αναλυτικά βιογραφικά σημειώματα των υποψηφίων μελών του. Τονίζεται ότι τα βιογραφικά θα πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες οι οποίες σχετίζονται τόσο με την παρούσα όσο και με την προγενέστερη δραστηριότητα του υποψηφίου μέλους, την τυχόν προγενέστερη συμμετοχή τους σε διευθυντικές θέσεις άλλων επιχειρήσεων, καθώς και την προηγούμενη θητεία τους σε διοικητικά συμβούλια άλλων επιχειρήσεων και των επιτροπών τους.
- Επίσης, το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει να ενημερώνει το επενδυτικό κοινό σχετικά με την κάλυψη των σχετικών κριτηρίων καταλληλότητας τα οποία ορίζονται στη σχετική πολιτική για τα υποψήφια μέλη του.
- Τέλος, στις περιπτώσεις που τα υποψήφια μέλη χαρακτηρίζονται ως ανεξάρτητα με την εταιρεία, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται να ενημερώνει το επενδυτικό κοινό σχετικά με την κάλυψη των προϋποθέσεων ανεξαρτησίας, όπως αυτές ορίζονται στις διατάξεις του άρθρου 9 του νόμου 4706/2020.

Το προγενέστερο νομοθετικό πλαίσιο του νόμου 3016, δεν περιλάμβανε διατάξεις σχετικές με την ενημέρωση του επενδυτικού κοινού για τα υποψήφια μέλη του διοικητικού Συμβουλίου, με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα ουσιαστικό κενό στη διάχυση της απαραίτητης πληροφόρησης προς αυτό για σημαντικά θέματα διοίκησης και των προσώπων που την επιτελούν στις ελληνικές επιχειρήσεις.

Επίσης μία βασική πηγή πληροφόρησης του επενδυτικού κοινού σχετικά με τις πολιτικές και κανονισμούς που ακολουθούνται από τις επιχειρήσεις είναι το επίσημο καταστατικό. Το διοικητικό συμβούλιο θα πρέπει σε κάθε περίπτωση να μέριμνα ώστε αυτό να είναι

σε κωδικοποιημένη μορφή και να είναι αναρτημένο στην Επίσημη ιστοσελίδα της επιχείρησης προκειμένου να είναι προσβάσιμο από το επενδυτικό κοινό.

Ακόμη προς σκοπό ενημέρωσης των επενδυτών, το διοικητικό συμβούλιο υποχρεούται στην κατάρτιση της ετήσιας **δήλωσης εταιρικής διακυβέρνησης** όπως αυτή ορίζεται από τις διατάξεις του άρθρου 152 του νόμου 4548/2018. Η ετήσια δήλωση εταιρικής διακυβέρνησης θα πρέπει να περιλαμβάνει αναφορές τουλάχιστον για τα ακόλουθα:

- ✓ Αναφορά στην Πολιτική Καταλληλότητας των μελών του ΔΣ
- ✓ Αναφορά στα πεπραγμένα των επιτροπών του (Ελέγχου, Αποδοχών, Υποψηφιοτήτων)
- ✓ Αναλυτικά βιογραφικά μελών ΔΣ και Διευθυντικών Στελεχών
- ✓ Πληροφορίες για συμμετοχή των μελών του ΔΣ στις ανωτέρω επιτροπές
- ✓ Πληροφορίες για τον αριθμό των μετοχών που κατέχει κάθε μέλος ΔΣ και Διευθυντικό Στέλεχος

6.3 Αρμοδιότητες της Μονάδας Εξυπηρέτησης Μετόχων

Με βάση τις διατάξεις του άρθρου 19 του νόμου 4706/2020, οι ελληνικές επιχειρήσεις οι οποίες είναι εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών, υποχρεούνται να διαθέτουν Μονάδα Εξυπηρέτησης Μετοχών, ευθύνη της οποίας είναι η ισότιμη, ακριβής και άμεση πληροφόρηση των επενδυτών καθώς και η υποστήριξή τους σε θέματα τα οποία αφορούν την άσκηση των δικαιωμάτων τους, όπως ορίζεται στη σχετική νομοθεσία καθώς και το κωδικοποιημένο καταστατικό των επιχειρήσεων.

Οι βασικές αρμοδιότητες της μονάδας εξυπηρέτησης μετοχών είναι οι ακόλουθες:

- ✓ Διαχείριση θεμάτων διανομής μερισμάτων και μετοχών, έκδοσης νέων και ανταλλαγή υφιστάμενων μετοχών, άσκησης δικαιωμάτων προτίμησης και επέκταση χρόνου αυτών.
- ✓ Παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις Γενικές Συνελεύσεις (τακτικές ή έκτακτες) και τις αποφάσεις που λαμβάνονται σε αυτές
- ✓ Την απόκτηση, διάθεση ή ακύρωση μετοχών, καθώς και τα προγράμματα διάθεσης μετοχών σε μέλη του ΔΣ και το προσωπικό.

- ✓ Επικοινωνεί και ανταλλάσσει πληροφορίες με αποθετήρια τίτλων και διαμεσολαβητές, στο πλαίσιο ταυτοποίησης μετόχων
- ✓ Ευθύνεται να εκτελεί την ευρύτερη επικοινωνία με τους μετόχους
- ✓ Ενημερώνει τους μετόχους για την παροχή διευκολύνσεων και πληροφοριών από εκδότες κινητών αξιών
- ✓ Παρακολουθεί την άσκηση των μετοχικών δικαιωμάτων, σύμφωνα με τα ποσοστά των μετόχων και τα δικαιώματα ψήφων στις Γενικές Συνελεύσεις

6.4 Αρμοδιότητες της Μονάδας Εταιρικών Ανακοινώσεων

Η Εταιρεία διαθέτει μονάδα εταιρικών ανακοινώσεων, η οποία προβαίνει στις απαραίτητες ανακοινώσεις που αφορούν ρυθμιζόμενες πληροφορίες, σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν.3556/2007 (Α' 91), καθώς και εταιρικά γεγονότα σύμφωνα με τις προβλέψεις του Ν.4548/2018 (Α'104), με σκοπό την ενημέρωση των μετόχων ή δικαιούχων άλλων κινητών αξιών των Εταιρειών.

Αρμοδιότητα της μονάδας, είναι η συμμόρφωση της Εταιρείας με τις υποχρεώσεις που προβλέπονται από τον Κανονισμό (ΕΕ) 596/2014 (Άρθρο 17), αναφορικά με τη δημοσιοποίηση προνομιακών πληροφοριών, καθώς και των λοιπών σχετικών διατάξεων.

Με βάση το Άρθρο 20 του Ν.4706/2020, οι Μονάδες Εξυπηρέτησης Μετόχων και Εταιρικών Ανακοινώσεων, δύναται να λειτουργούν ως μία ενιαία μονάδα.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Στην παρούσα εργασία επιχειρήσαμε να πραγματοποιήσουμε μία ολοκληρωμένη μελέτη και ανάλυση του νέου νομοθετικού πλαισίου περί εταιρικής διακυβέρνησης, το οποίο επί της ουσίας αναμόρφωσε τις προγενέστερες διατάξεις και πρακτικές για τις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις. Στα πλαίσια της παρούσας μελέτης, πραγματοποιήθηκε επισκόπηση σύγχρονων βιβλιογραφικών και ερευνητικών αναφορών σχετικές με θέματα εταιρικής διακυβέρνησης ανωνύμων εταιρειών τόσο σε ελληνικό όσο και σε Ευρωπαϊκό επίπεδο, ενώ παράλληλα τέθηκαν σε σύγκριση τα δύο νομοθετικά πλαίσια τα οποία έθεσα στην ελληνική αγορά τους κανόνες και τις βέλτιστες πρακτικές εταιρικής διακυβέρνησης και συγκεκριμένα το νόμο 3016 του 2002 ως προγενέστερο νομοθετικό Πλαίσιο καθώς και το νόμο 4706 του 2020 ισχύουν νομοθετικό Πλαίσιο.

Απώτερος στόχος της εργασίας ήταν να προσδιορίσει τον αντίκτυπο που είχε για τις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών της επιχείρησης το νέο αναμορφωμένο πλαίσιο της εταιρικής διακυβέρνησης του νόμου 4706/2020.

Από τις μελέτες και αναφορές μας, διαπιστώσαμε αρχικά ότι ο νέος νόμος επέφερε ριζικές και θεμελιώδεις αλλαγές στα ακολουθούμενα και τηρούμενα συστήματα εταιρικής διακυβέρνησης των ελληνικών επιχειρήσεων καθώς έθεσε νέες υποχρεώσεις προς τις επιχειρήσεις προκειμένου να ενισχύσουν τόσο τις δομές διακυβέρνησης τους όσο και τις πολιτικές διαδικασίες και κανονισμούς, οι οποίες αφορούν στην εσωτερική τους οργάνωση και στην αποτελεσματική λειτουργία Συστημάτων Εσωτερικού Ελέγχου.

Οι βασικότερες θεμελιώδεις αλλαγές οι οποίες επήλθαν με το νέο νόμο συνοψίζονται ως ακολούθως:

- Αρχικά επήλθε μία συνολική ενίσχυση του πλαισίου εταιρικής διακυβέρνησης στις ελληνικές επιχειρήσεις, μέσω του οποίου επιχειρείται η βελτίωση των εσωτερικών λειτουργιών και διαδικασιών, καθώς και η ενίσχυση των μέτρων ελέγχου (controls) τα οποία συνθέτουν το σύστημα εσωτερικού ελέγχου.
- Εισήχθη η υποχρέωση θέσπισης και τήρησης της πολιτικής καταλληλότητας των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, η οποία αποτελεί ένα ουσιαστικό μέτρο βελτίωσης των διοικητικών δομών και των διαδικασιών λήψης επιχειρηματικών αποφάσεων, καθότι εισάγει αρχές στελέχωσης του διοικητικού οργάνου με βάση

συγκεκριμένα κριτήρια πολυμορφίας καθώς και προσωπικά χαρακτηριστικά των προσώπων τα οποία θεωρούνται ιδιαίτερος χρήσιμα στη διοίκηση των επιχειρήσεων.

- Θεσπίστηκαν συγκεκριμένα κριτήρια και προϋποθέσεις ανεξαρτησίας για τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου, καθώς οι υποχρεώσεις του διοικητικού οργάνου να πραγματοποιεί περιοδικές αξιολογήσεις αυτών προκειμένου να διασφαλίζει την τήρηση τους.
- Εισήχθη η υποχρέωση για τις ελληνικές επιχειρήσεις να συστήσουν δύο νέες επιτροπές του διοικητικού Συμβουλίου οι οποίες είναι η επιτροπή αποδοχών και η επιτροπή υποψηφιοτήτων των υποψηφίων μελών του Διοικητικού Συμβουλίου, οι οποίες και απαρτίζονται από μη εκτελεστικά μέλη του διοικητικού οργάνου, λειτουργώντας υποστηρικτικά ως προς τις δραστηριότητές τους.
- Ενισχύθηκε περαιτέρω το περιεχόμενο του κανονισμού λειτουργίας τον οποίο και θα πρέπει να τηρούν οι ελληνικές επιχειρήσεις, θέτοντας υποχρεώσεις συμπερίληψης πολιτικών διαδικασιών και κανόνων οι οποίες ενισχύουν τη λειτουργική τους δομή και την αποτελεσματικότητα των δραστηριοτήτων τους.
- Ενισχύθηκε περαιτέρω ο ρόλος της μονάδας εσωτερικού ελέγχου των επιχειρήσεων, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στις λειτουργίες που αυτήν επιτελεί ως προς την αξιολόγηση της επάρκειας του συστήματος εσωτερικού ελέγχου και τη διασφάλιση της ομαλότητας λειτουργίας ολόκληρου του οργανισμού.
- Ακόμη σημαντικές είναι οι προβλέψεις του νόμου αναφορικά με τις πολιτικές και διαδικασίες αξιολόγησης του συστήματος εσωτερικού ελέγχου των ελληνικών επιχειρήσεων, καθώς σύμφωνα με αυτόν και τις αποφάσεις της επιτροπής κεφαλαιαγοράς παρέχονται ουσιαστικές οδηγίες για την τακτική αξιολόγηση του συστήματος, με βάση τους επιχειρησιακούς κινδύνους που διέπουν τη λειτουργία των επιχειρήσεων. Στα πλαίσια αυτά ο νομοθέτης ορίζει ότι η αξιολόγηση των Συστημάτων εσωτερικού ελέγχου πραγματοποιείται με βάση το πλαίσιο διαχείρισης κινδύνων της COSO, δημιουργώντας ουσιαστικά τη φιλοσοφία στις ελληνικές επιχειρήσεις να καταρτίζουν την επιχειρησιακή τους στρατηγική με βάση τους κινδύνους που ενέχουν οι λειτουργίες τους.

- Τέθηκε η υποχρέωση κατάρτισης και τήρησης ενός ολοκληρωμένου κώδικα εταιρικής διακυβέρνησης ο οποίος θα περιλαμβάνει βασικά στοιχεία και αρχές σχετικά με την αποτελεσματική διακυβέρνηση των επιχειρήσεων και την εφαρμογή των βέλτιστων πρακτικών.
- Τέλος με το νέο νόμο ενισχύθηκε το πλαίσιο ενημέρωσης του επενδυτικού κοινού για τα εταιρικά θέματα καθώς και οι διαδικασίες διάχυσης των πληροφοριών προς αυτό οι οποίες είναι απαραίτητες προκειμένου να ασκεί αποτελεσματικά τα δικαιώματά του.

Επίσης είναι σημαντικό και αξίζει να αναφερθεί ότι ο νομοθέτης έχει θέσει σαφείς διατάξεις αναφορικά με τα πρόστιμα τα οποία θέτονται σε περίπτωση παρεκκλίσεων από τις διατάξεις του νέου νομοθετικού πλαισίου τα οποία αυξάνονται ραγδαία σε σχέση με το προγενέστερο νόμο.

Ως τελικό συμπέρασμα θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο νόμος 4706/2020 για την αναμόρφωση του πλαισίου της εταιρικής διακυβέρνησης, έχει ισχυρό αντίκτυπο στις ελληνικές εισηγμένες στο Χρηματιστήριο Αξιών Αθηνών επιχειρήσεις καθότι επιβάλλει νέες υποχρεώσεις προς αυτές προκειμένου να ενισχύσουν τις επιχειρησιακές τους δομές και πρακτικές διακυβέρνησης. Ο νόμος έχει επίσης αντίκτυπο και στην οργάνωση και λειτουργία των μονάδων εσωτερικού ελέγχου των ελληνικών επιχειρήσεων προσδίδοντας σε αυτές έναν σημαντικό ρόλο στην εσωτερική τους λειτουργία ο οποίος φαίνεται διαχρονικά ότι ενισχύεται ακόμη περισσότερο.

Μέσω της παρούσας εργασίας θέτονται οι βάσεις για περαιτέρω μελλοντική έρευνα γύρω από τα αντικείμενα της εταιρικής διακυβέρνησης καθώς και συνδεδεμένα με αυτήν θέματα όπως αυτά της κοινωνικής ευθύνης των επιχειρήσεων και της Προστασίας του περιβάλλοντος. Μελλοντικές έρευνες θα πρέπει να αναλωθούν στα εν λόγω θεματικά Αντικείμενα και να αναζητήσουν περαιτέρω τρόπος και μεθοδολογίες βελτίωσης και ενίσχυσης της διακυβέρνησης των επιχειρήσεων προκειμένου να επιτυγχάνονται υψηλά ποσοστά αποδόσεων προστασία των επενδυτών και του κοινού γενικότερα καθώς και εξυπηρέτηση το στρατηγικό στόχο των οργανισμών.

Βιβλιογραφία

- Bhimani, A., Horngren, C., Datar, S., & Rajan, M. (2012). *MANAGEMENT AND COST ACCOUNTING*.
- COSO. (2012). *Internal Control - Integrated Framework (Framework & Appendices)*. Committee of Sponsoring Organizations of the Tradeway Commission.
- Huse, M. (2007). *Boards, Governance and Value Creation: The Human Side of Corporate Governance*. Cambridge University Press.
- Matolcsy, Z., Stokes, D., & Wright, A. (2004). Do independent directors and value. *Australian Accounting Review*.
- Stijn, C. (2006, February 23). Corporate Governance and Development. *The World Bank Research Observer*, σσ. 91-122.
- Ελληνική Εταιρεία Συμμετοχών και Περιουσίας ΑΕ. (2022). Εταιρική Διακυβέρνηση. Αθήνα. Ανάκτηση από <https://www.hcap.gr/%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9%CF%81%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CE%B4%CE%B9%CE%B1%CE%BA%CF%85%CE%B2%CE%AD%CF%81%CE%BD%CE%B7%CF%83%CE%B7/>
- Κουτούπης, Α. (2021). Εταιρική Διακυβέρνηση σύμφωνα με τις νέες διατάξεις του Νόμου 4706/2020 και τις βέλτιστες πρακτικές. ATHEX GROUP.
- Κουτούπης, Α., Γαρεφαλάκης, Α., & Κυριακόγκωνας, Π. (2021). *Εταιρική Διακυβέρνηση, Διαχείριση Κινδύνων και Εσωτερικός Έλεγχος*. Αθήνα: Αλέξανδρος ΙΚΕ.
- Παλαιολόγος, Α. (2013). *Η Εταιρική Διακυβέρνηση και η Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη στις Εισηγμένες Εταιρείες του Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών*.
- Παπαστάθης, Π. (2014). *Ο Σύγχρονος Εσωτερικός Έλεγχος και η Πρακτική Εφαρμογή του*. Αθήνα: Έκδοση του Ιδίου.
- Πουσπουρίκας, Μ. Γ. (2018). *ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΙΑ ΤΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ - ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ*. ΚΟΖΑΝΗ: ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ.
- Σπανός, Λ. (2007). *Σύστημα Εταιρικής Διακυβέρνησης και Σύγχρονη Επιχείρηση*. Αθήνα: Ένωση Ελληνικών Τραπεζών.
- Τραυλός, Ν. (2010). *Εταιρική Διακυβέρνηση πριν και μετά την κρίση*. Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος. Ανάκτηση από <https://www.hba.gr/5Ekdosis/UplPDFs/syllogikostomos/4-b%20TRAVLOS%2083-100.pdf>
- Φίλος, Γ. Α. (2004). *ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ*. ΑΘΗΝΑ: IQ GROUP.

Ηλεκτρονικές Πηγές:

- <https://www.athexgroup.gr/el/home>
- <http://www.hcmc.gr/>
- <https://www.taxheaven.gr/>

